

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

de SAAMBINDER

**GEREFORMEERDE GEMEENTE
OUDDORP**

04 Verhouding
Woord en Geest

06 De gemeente
als uitgangspunt

09 In betaald werk

Paulus op de Areopagus

ds. P.D. den Haan, Rijssen

In gedachten zien we de apostel Paulus staan op de Areopagus, een verhoogde plaats in Athene. Hier zetelde de rechterlijke macht en kwamen allerlei belangrijke mensen bij elkaar om hun tijd te besteden aan niets anders dan om wat nieuws te zeggen en te horen (vers 21).

► Daarom dat Hij een dag gesteld heeft op welken Hij den aardbodem rechtvaardiglijk zal oordelen door een Man Die Hij daartoe geordineerd heeft, verzekering daarvan doende aan allen, dewijl Hij Hem uit de doden opgewekt heeft.

Handelingen 17:31

Athene was in die dagen het centrum van de wetenschap. Juist bij deze mensen krijgt Paulus de gelegenheid om het Woord van God te verkondigen. Deze nieuwe leer willen ze weleens horen.

De apostel is zijn preek begonnen met het verheerlijken van God en heeft geroemd over Zijn voorzienig beleid in het onderhouden van Zijn schepping. Met als doel dat Zijn schepselen Hem zouden zoeken en geen doofstomme

beelden van goud en zilver, die met handen zijn gemaakt. Vanaf vers 30 gaat de apostel naar het hart van zijn hoorders.

Gods eeuwige raad

Zijn hoorders zijn heidenen. Paulus gaat hen erop wijzen dat God van eeuwigheid heeft bepaald hoelang de onwetendheid van de heidenen zou duren. De HEERE heeft Zijn genadeverbond immers eerst geopenbaard aan Zijn volk Israël. Nu is het uur van Gods welbehagen aangebroken voor de heidenen. Er breekt een andere tijd aan. Aan alle heidenen verkondigt God dat zij zich bekeren (vers 30). De bediening van Gods genadeverbond is uitgebreid naar alle volken, ook naar de wijze mannen op de Areopagus. Het woord 'verkondigt' in vers 30 ziet op een bevel van de Schepper. God vraagt niet of we genezen zijn om naar Hem te luisteren en voor Hem te bukken en te buigen. God eist als Schepper de bekering van een mens. Hij eist een totale verandering van hart en leven. Hij eist oprecht berouw over de zonden en ongerechtigheden. Hij eist ons hele hart en leven. Zodat in ons leven Gods deugden verheerlijkt mogen worden. Deze eis van God moet uitlopen op het gebed van de zondaar: 'Bekeer mij, zo zal ik bekeerd zijn, want Gij zijt de HEERE mijn God' (Jer. 31:18b). Vanwege Gods welbehagen en op grond van Christus' offer zullen er velen levend gemaakt worden en zich bekeren tot God door de onwederstandelijke kracht van de Heilige Geest.

De oordeelsdag

De reden van dit bevel noemt de apostel in vers 31. De reden is het naderen van de dag die God in de eeuwigheid heeft vastgesteld. Op deze dag zullen alle mensen rechtvaardig geoordeeld worden door een Man Die God heeft geordineerd. Deze dag zal een grote en heerlijke dag zijn, waarop een drie-enig God verheerlijkt zal worden in het verwerpen van de goddelozen en het verheerlijken van al Zijn kinderen. Wat doet Paulus

Bij de voorpagina:

GEREFORMEERDE GEMEENTE OUDDORP

In het najaar van 1927 ontstaat er in Ouddorp een afdeling van de Gereformeerde Gemeente te Dirksland. Aanvankelijk worden de kerkdiensten in een oud schoolgebouw gehouden. Al spoedig krijgt men echter de beschikking over een

turf- en kolenschuur aan de Spaanseweg. Nadat de nodige voorzieningen zijn getroffen, neemt ds. A. de Blois dit gebouw op 15 december 1927 in gebruik. Op 7 februari 1930 volgt de instituering tot zelfstandige gemeente. In 1972 wordt het kerkgebouw grondig gerenoveerd en van enkele nevenruimten voorzien. In 1994 wordt het aantal zitplaatsen uitgebreid tot 206 en krijgt de kerk een torentje. In verband met de groei van de gemeente en de vele vakantiegangers in de zomermaanden wordt het kerkgebouw in 2022 nogmaals uitgebreid. Het aantal zitplaatsen komt daarbij op 350. Op 25 augustus neemt ds. G. Pater het vergrote kerkgebouw in gebruik met een preek over 2 Korinthe 5:1. De geschiedenis van de gemeente is beschreven in 'Om 't eeuwig welbehagen'. Het aantal belijdende leden bedraagt 150, het aantal doopleden 109.

hier eigenlijk? Als de heraut van de hoogste Rechter roept hij schuldigen om zich te verantwoorden voor Gods heilig recht. Paulus zet zijn hoorders voor de Rechter van hemel en aarde. Er komt een oordeelsdag aan. Er is haast bij!

Deze woorden van de apostel komen ook tot ons! Gods Woord plaatst ons voor de komende Rechter, de Heere Jezus Christus. Hoe zal het dan zijn als wij voor Hem staan? Wat zal Zijn oordeel zijn over ons hart en leven? Deze dag zal een dag van verschrikking zijn voor alle goddelozen, mensen die zonder God leven.

Gods Woord plaatst ons voor de komende Rechter, de Heere Jezus Christus. Hoe zal het dan zijn als wij voor Hem staan?

Tegelijkertijd zal deze dag een dag van vreugde zijn voor alle godvrezenden. Zij zullen door hun Zaligmaker gebracht worden in het binnenste heiligdom. Daar zullen ze volkomen heilig en rechtvaardig de Vader worden voorgesteld. Daar zullen ze voor eeuwig bij een drie-enig God mogen wonen om Hem te loven en te prijzen. Paulus beweegt zijn hoorders om de oordeelsdag te overdenken, opdat dit tot bekering zou mogen leiden.

De Man van God

Wie is deze Rechter? Paulus noemt Hem een Man. Een mannelijk

Persoon. Het is een Naam voor de Zoon van God. De nadruk in deze Naam ligt op de menselijke natuur van Christus. Daarmee wordt aangeduid dat Hij de Middelaar is, de Tussentreder, de Immanuël, Die mensen met God verzoent. Heeft deze Man al waarde gekregen in ons leven?

Deze Naam wordt vaker gebruikt in Gods Woord. Vooral de profeet Jesaja heeft deze Naam gebruikt in zijn profetieën. In Jesaja 32:2 wijst hij op de Man als Beschermers en Vertrouster. In Jesaja 53:3 wijst hij op de Man van smarten. In Jesaja 54:5 wijst hij op de Man als Schepper en Bezitter, Die Zijn bruid zal verlossen uit alle nood. In deze Man is de zaligheid te vinden voor een zwarte bruid. In deze Man is het eeuwige leven te vinden voor mensen die ervaren midden in de dood te liggen. Bij deze Man mag de bruid Zijn onuitsprekelijke liefde ervaren. In deze Man vindt een zondaar alles dat nodig is tot zaligheid. In Hem alleen! Wat wordt deze Man noodzakelijk, gepast en dierbaar voor een uitgewerkte zondaar. Hebben wij deze Man al gevonden door Zijn Woord en Geest? Hebben wij deze Man al mogen ontmoeten in al Zijn heerlijkheid?

Het is deze Man Die zal komen als Rechter om te oordelen de levenden en de doden. Na Zijn hemelvaart is Hij door God verheerlijkt en is Hij door God aangesteld als Rechter om alle mensen te oordelen. De apostel wijst erop dat het bewijs van de komst van deze Man ligt in Zijn opwekking uit de doden. Paulus gebruikt hier het Griekse woord voor 'geloof'. Met andere woorden: Door het geloof dat Christus heeft verdiend, God uit genade schenkt en door de Heilige Geest wordt gewerkt, is er zekerheid in het leven van de zondaar over de komst van de Man van God. Volgens Paulus zal een oprecht kind van God gericht zijn op de komst van deze Man. Ze zullen met verlangen uitzien naar deze grote dag. Hoe is dat in ons leven? ♦

Uit:
HET ABC VAN HET GELOOF
dr. A. Comrie
(uitg. De Banier, 2016).

G

GEVEN

Onder de letter G zullen we enkele bijzonder lieflijke benamingen voor het geloof aantreffen.

Het zaligmakend geloof wordt voorgesteld onder de benaming 'geven'. Dit 'geven' heeft op meer dan één zaak betrekking. We zullen die apart van elkaar aan de orde stellen. In de eerste plaats is het een 'geven van zijn hart'. In de tweede plaats zien we dat het geloof is een 'geven van zijn hand aan de HEERE'.

1. Geven van zijn hart

'Mijn zoon, geef Mij uw hart'
(Spr. 23:26).

In deze tekst wordt over het hart gesproken. Het is het hart dat door het geloof in God als de God van het verbond gegeven wordt. Dat is het ook wat de oneindige Majesteit van de mens vordert. Geen offeranden en brandoffers, maar een gebroken hart en een verslagen geest (zie Ps. 51:19). De grote God, Die een ontoegankelijk licht bewoont en in Wie geen duisternis is (zie 1 Tim. 6:16 en 1 Joh. 1:5), vernedert Zich hier dan ook, als Hij van Zijn schepselen vraagt wat Hem rechtmatig toekomt: 'Mijn zoon, geef Mij uw hart'. O wonder van alle wonderen! Hemelen, wees hierover verbaasd, en alle inwoners van de aarde, word beschaamd en schaamrood, en antwoord op zo'n Goddelijk verzoek: 'Zie, wij komen tot U, o Koning in heerlijkheid! Wij geven heel ons hart en heel onze persoon aan U, zodat die tot in eeuwigheid Uw eigendom zullen zijn!'

Met het hart bedoelen we hier niet ►

- het lichaamsorgaan, dat overigens heel belangrijk voor de mens is. O nee, we bedoelen nu de ziel met al haar vermogens en aandoeningen. We lezen dan ook dat wij met het hart geloven tot rechtvaardigheid (zie Rom. 10:10), en dat de verlossenen in Jesaja 26 met hun ziel God begeerden in de nacht, en dat zij Hem met hun hart vroeg zochten (Jes. 26:9).

We zullen nu verder spreken over het geven van het hart als een werk dat echt bij het geloof hoort. Dan moeten we in de eerste plaats laten zien wat dit 'geven van het hart' inhoudt.

- a. Het gaat hier om een mens in wie het geloof is als de oorsprong van alle geestelijke werkzaamheden. Door het geloof zet hij zijn hart open voor Jezus, Die al lange tijd aan de deur heeft staan kloppen. Hij staat op uit een bed van zorgeloosheid, dat is als het graf van een diepe slaap (Hoogl. 5:5; Openb. 3:20).
- b. Het wijst op de gewilligheid om Christus niet alleen als Zaligmaker aan te nemen, maar vooral ook als Koning. Zijn troon wordt in het hart opgericht en de scepter van Zijn heerschappij heerst er om alle kwade begeerten ten onder te brengen en te vernietigen als het vat van een pottenbakker. 'Andere heren hebben over ons geheerst, maar wij zullen voortaan bij de Naam van Jakobs God genoemd worden' (zie Jes. 26:13).
- c. Het wijst er ook op dat de gelovige zijn gedachten aan de Heere geeft. In Gods Woord betekent het 'hart' vaak 'de gedachten'. Daarom zegt Elisa tegen zijn op geld beluste knecht Gehazi: 'Ging mijn hart niet met u?' (zie 2 Kon. 5:26). Dat wil zeggen dat zijn gedachten meegingen. Daardoor mag Christus de Eerste zijn in de morgen en de Laatste in de avond met Wie de gelovige omgaat. ♦

► wordt vervolgd

Verhouding tussen Woord en Geest

Studiesecretariaat Schriftgezag

De vorige keer bleek dat moderne mensen grote nadruk leggen op de eigen cultuur en dat dit allerlei gevolgen heeft voor het gezag van de Schrift vandaag. Vandaag staan we stil bij de relatie tussen de cultuur en het werk van de Heilige Geest.

Sommige christenen zien ontwikkelingen in de cultuur als werk van de Heilige Geest. Daarom vinden ze het niet erg dat de Bijbelse boodschap aangepast wordt aan de tijd waarin we leven.

Deze moderne relatie tussen de cultuur en het werk van de Heilige Geest kan pas goed begrepen worden tegen de achtergrond van de Reformatie. In de Reformatie stond de verhouding tussen Woord en Geest in het centrum van de belangstelling. Luther benadrukte dat de werking van de Heilige Geest nooit gescheiden mag worden van het Woord. Een scheiding en zelfs een onderscheiding van Woord en Geest vond Luther geestdrijverij. Woord en Geest gaan altijd samen. De radicale reformatie scheidde het Woord van de Geest. Het Woord was bij hen minder waard dan het innerlijke licht van de Heilige Geest. Gereformeerde theologen zoals Calvin en Bullinger erkennen wel dat de werking van de Geest onderscheiden is van het Woord, maar dat de Geest Zich tegelijk bindt

aan het Woord. Het scheiden van Woord en Geest zoals de radicale reformatie dat deed, noemden zij geestdrijverij. De onderscheiding van Woord en Geest is volgens hen echter juist. De gereformeerde positie zit dus tussen Luther en de radicale reformatie in.

Plaats van de bevinding

Deze verhouding tussen Woord en Geest heeft belangrijke gevolgen voor de plaats van de bevinding. Er is bevinding gewerkt door de Heilige Geest en die is onderscheiden van het Woord. Woord en Geest vallen immers niet samen en gaan ook niet altijd samen. Maar daarnaast is deze bevinding altijd gebonden en ondergeschikt aan het Woord. De Heilige Geest eert Zijn eigen werk. Als Hij zondaren zalig maakt, schakelt Hij het Woord niet uit, maar in. De Geest gaat in de bevinding ook niet tegen het Woord in, want dan zou Hij met Zichzelf in strijd zijn. De Heilige Geest blijft wel altijd de soevereine Geest. Hij doet met het Woord wat Hij wil en

tegelijk bindt Hij Zich vrijwillig aan Zijn eigen Woord.

Geestdrijverij

Nu terug naar de relatie tussen de cultuur en het werk van de Heilige Geest. In discussies, met name rond de vrouw in het ambt, wordt door sommige voorstanders een beroep gedaan op het werk van de Heilige Geest in de cultuur. Zo vraagt professor dr. G. van den Brink zich af: 'De christelijke gemeente mag zich geleid weten door 'Woord en Geest'. Kan het zijn dat waar het Woord ambivalent is, de Geest bepaalde wegen schrijft in de tijd?' ("Theologia Reformata", 64 (2021) 2, blz. 103).

De Heilige Geest eert Zijn eigen werk. Als Hij zondaren zalig maakt, schakelt Hij het Woord niet uit, maar in.

De auteur bedoelt te zeggen dat er in de Bijbel verschillende lijnen zijn ten aanzien van de positie van de vrouw ('ambivalent') en dat de Geest de weg zou kunnen wijzen om te zien hoe deze lijnen aan elkaar verbonden moeten worden. Uit het vervolg blijkt dat de auteur bedoelt dat de Heilige Geest door het roepen van vrouwen tot het ambt van predikant een vingerwijzing kan geven hoe teksten zoals 1 Korinthe 14 vers 34 verstaan moeten worden.

Een andere hervormd-gereformeerde predikant, ds. W. Dekker, gaf in een Cvandaag-podcast aan dat hij voor de vrouw in het ambt geen wereldse argumenten wil gebruiken zoals: 'we

► In de Reformatie stond de verhouding tussen Woord en Geest in het centrum van de belangstelling.

moeten met de tijd mee'. Hij ziet de ruimte voor de vrouw in het ambt veel meer in de sfeer van: de Geest gaat door en doet dingen die vroeger niet mogelijk waren. Als God vandaag vrouwen roept tot het ambt, is dat volgens hem iets om dankbaar voor te zijn (Podcast Cvandaag, 21 juni 2023).

Genderideologie

In beide voorbeelden is sprake van een vorm van geestdrijverij. Er wordt gezegd dat de Geest zaken duidelijk kan maken die in de Schrift zelf niet duidelijk zijn. Hier zit een visie op de verhouding tussen Woord en Geest achter die niet klassiek gereformeerd is. Wie op grond van een dergelijk argument de vrouw in het ambt aanvaardt, kan niet op andere punten in het klassiek gereformeerde spoor blijven. Daar komt bij dat dit type argumenten ook geregeld toegepast wordt op thema's zoals homoseksuele praxis en genderideologie.

Om heel duidelijk te zijn: Deze geestdrijverij heeft niets met de Geest

te maken. Er wordt wel gezegd dat men geen wereldse argumenten wil gebruiken, maar is het gebruikte argument wel zo anders? Als een vrouw zich geroepen voelt, dan is dat een uiting van haar zelfverstaan. Als ons zelfverstaan met de Schrift overeenkomt, kunnen we weten dat het van de Heilige Geest is. Maar hier komt het zelfverstaan niet overeen met de Schrift. Welke garantie is er dan dat het een werk van de Geest is? Geen enkele! Los van het Woord kan onze ervaring niet geïnterpreteerd worden als een werk van Gods Geest. Als dat waar is, dan is dit zelfverstaan een product van de moderne cultuur en niet van de Heilige Geest.

De Geest bedroeven

De Heilige Geest is een tedere Geest. Hij kan bedroefd worden (Ef. 4:29-30). Dat kan op vele manieren, maar de afwijking van de Schrift zoals hierboven besproken, is misschien wel de minst opvallende vorm van het bedroeven van de Geest. ♦

► wordt vervolgd

1. De gemeenschap van Pinksteren
2. **De gemeente als uitgangspunt**
3. Gemeenschapszin als levenshouding

De gemeente als uitgangspunt

ds. G.W.S. Mulder, Ridderkerk

Gemeenschapszin is belangrijk voor het christelijke leven. Zoals we de vorige keer zagen, komt dit op uit het vernieuwende werk van de Heilige Geest. De ware christen is door het geloof in Christus ingelijfd om uit Hem te worden bediend. We hebben nodig dat we door genade tot Christus worden gebracht; voor het eerst en steeds opnieuw.

Gemeenschapszin blijkt niet alleen in behulpzaamheid en grote giften. In het Handelingenboek valt grote nadruk op het bezoeken van de samenkomsten van de gemeente (zie ook Hebr. 11:25). Want bijzonder dáár toont Christus Zijn tegenwoordigheid in de bediening van Gods Woord en Geest. Niet alleen op zondagmorgen, maar ook in de leerdienst op zondagmiddag. Ook in dat laatste mogen we niet verslappen. Graag breng ik hierbij de doordeweekse samenkomsten van de gemeente onder de aandacht. Laat dat geen last zijn, maar een getuigenis van christelijke eensgezindheid. Hierbij noem ik nadrukkelijk ook de trouwdiensten in de gemeente. Dat zijn erediensten omdat de zegen van God wordt uitgesproken. Een eredienst kan niet zonder gemeente. Maar de gemeente heeft zelf ook groot belang bij huwelijksdiensten. Hoe blij moeten we zijn met een jong stel dat zijn huwelijk in de kerk wil laten bevestigen?! Het jonge bruidspaar mag zich door de gemeente verwelkomd en gesteund weten; praktisch en geestelijk. Hoe kan het dan zijn dat er in een trouwdienst maar een handvol gemeenteleden aanwezig is?

Eigen gemeente centraal

Mag je wel de nadruk op de eigen gemeente leggen, terwijl de waarheid toch ook in andere kerken wordt gebracht? Elke plaatselijke gemeente moet worden beschouwd als een openbaring van het lichaam van Christus. Dat wil zeggen, alleen wanneer in die kerk Woord en sacramenten recht worden bediend en zo ook de tucht gehanteerd. Laten we eerlijk

zijn: dit moeten we ook onszelf als Gereformeerde Gemeenten voorhouden. Maar als die erkenning er mag zijn, dan overstijgt ze ook ons kerkverband. Hierin mogen we hartelijk zijn. Van onze kerkelijke verdeeldheid mag de ware gemeenschapszin niet te lijden hebben.

Tegelijk mag kerkelijke verdeeldheid niet worden gebruikt als reden om dan maar nergens bij te horen. We zijn geen lid van een bepaalde richting. Kerkelijke binding bestaat ook niet in (digitale) verbondenheid aan een groepje dominees naar keuze. Via onze eigen gemeente horen we bij de kerk. We belijden dat die plaatselijke gemeente een openbaring is van het geestelijke lichaam van Christus. De apostel Paulus geeft hierover belangrijk onderwijs in 1 Korinthe 12, zie bijzonder vers 18. Het is net als bij een gezin. We kiezen onze gezinsleden niet zelf uit. Vrienden wel, en we kunnen erg aan hen verbonden zijn. Maar in het gezin ligt de eerste verantwoordelijkheid. De Heere plaatste u in uw gemeente. Met ambtelijke verantwoordelijkheid wordt u daar Zijn Woord verkondigd. Daar hebt u zich met een ja-woord aan de Heere en Zijn dienst verbonden en mogelijk deelgenomen aan de sacramenten. Kerkelijk lidmaatschap is zo betekenisvol.

Hartelijke verbondenheid

We gaan naar de kerk waar we lid zijn. Volgens de praktijk in het Nieuwe

► Pinksteren geeft een krachtige oproep om te zorgen voor goede gemeenschapszin.

Testament wordt de kerk plaatselijk geordend. Het is het beste om naar de kerk te gaan met de mensen uit onze straat of wijk. Als we een kerk voorbijgaan, beschamen we daarmee de desbetreffende gemeenteleden en ambtsdragers. Dat geldt als in die kerk de waarheid wordt gebracht, en temeer als het een kerk is van het eigen kerkverband. Want hier lijdt de gemeenschapszin. Vergis ik me als ik zeg dat we hieraan wel eens te gemakkelijk voorbijgaan? Ik heb het niet over situaties die in het verleden zo zijn gegroeid. Maar ik bedoel wel dat persoonlijke gevoelens niet doorslaggevend mogen zijn. Mensen mogen hun eigen ligging hebben. Maar de ligging mag niet belangrijker zijn dan de leer. Hierin hebben we een persoonlijke verantwoordelijkheid. Misschien moeten we onze denkbeelden bijstellen. En een praktisch advies (niet alleen voor jonge stellen!): bij het zoeken van een woning is dit een belangrijk aandachtspunt. Dat we in en vanuit ons huis één mogen zijn met de gemeente van díe plaats. Eensgezindheid begint met trouw zijn en verantwoordelijkheid dragen in de gemeente waar de Heere ons gesteld heeft. 'Dienende de opbouw van de broeders, naar de gaven, die hun God verleend heeft, als onderlinge lidmaten eenszelden lichaams' (Art. 28 NGB). Laten onze gemeenten daarin oefenplaatsen mogen zijn. Merken de gemeenteleden onze aandacht en liefde? Hoe kijken we naar de ander? 'Het oog kan niet zeggen tot de hand: Ik heb u niet van node'. Zie wat Paulus daar verder over schrijft in 1 Korinthe 12:21-23. De Heere Zelf wil door Zijn Geest verlenen wat in dit alles nodig is.

Pinksteren geeft ons een krachtige oproep. Geef gemeenschapszin een goede plaats in uw denken en leven. Helaas ligt kerkelijke eenheid niet zomaar binnen bereik. Het gaat om een gemeenschappelijke inzet voor leer en leven naar Gods Woord. De grondslag voor de gemeenschapszin ligt in het zaligmakende werk van de Heilige Geest. Dat mag herkenning en hoop geven, in de eigen gemeente(n) en daarbuiten. ♦

► wordt vervolgd

In Gods Woord komen veel woorden voor in hun letterlijke betekenis, maar soms hebben die een figuurlijke betekenis. In dat geval is er sprake van beeldspraak. Zo'n woord wordt wel een metafoor genoemd. In deze rubriek een aantal voorbeelden daarvan.

Bruid en bruidegom

ds. J. Schipper, Scherpenzeel

Over het huwelijk wordt in Gods Woord menigmaal gesproken. Het is dan ook een inzet van God. We lezen in het begin van de Bijbel hoe Eva aan Adam geschonken werd als een hulpe: 'Daarom zal de man zijn vader en zijn moeder verlaten en zijn vrouw aankleven, en zij zullen tot één vlees zijn' (Gen. 2:24).

In het mooie boek "Ik ben de Alpha" (preken en Bijbellezingen over Genesis 1) van ds. G. Boer (1913-1973) lezen we: 'Hier is de verscheidenheid van de sekse: manlijk en vrouwelijk schiep God ze. Hieruit blijkt dat de mens niet uniform, maar verscheiden is geschapen. De mens is niet eenvormig, maar tweevormig, niet eenzaam, maar tweezaam. Deze verscheidenheid is een geslachtelijke verscheidenheid. Deze is dus met onze schepping gegeven. God heeft dat zo gewild'. Zo lezen we al op de eerste bladzijden van het Woord over het huwelijk tussen man en vrouw, zoals God het gewild heeft. Zelfs een heel Bijbelboek is gewijd aan de liefde tussen man en vrouw, tussen bruid en bruidegom: het Hooglied van Salomo (het Lied der liederen).

Dat we in het Hooglied met beeldspraak te maken hebben, wordt vrij algemeen aangenomen. Die beeldspraak wordt het gehele lied volgehouden, waarom we het Hooglied een allegorie kunnen noemen. Zo wordt de liefde zoals die beschreven wordt tussen Salomo en de bruid Sulammith, als zinnebeeldig gezien voor de verhouding tussen God en het volk Israël. Ook kan gedacht worden aan de verhouding tussen God en Zijn Kerk. Nog een stapje verder brengt ons bij de meer persoonlijke uitleg die het Hooglied verklaart als een lied over de liefde tussen Christus als de Bruidegom en Zijn kind als de bruid.

Het gaat dus over de liefde tussen de Bruidegom en de bruid. En dan gaat het in het bijzonder om de geestelijke betekenis. Wat is het tot blijdschap wanneer we persoonlijk in die liefde mogen delen. Dan hoor ik Jezus Zelf in Mattheüs 9 vers 15 de vraag stellen: 'Kunnen ook de bruiloftskinderen treuren, zolang de Bruidegom bij hen is?' Deze vraag moeten we bezien in het verband. De discipelen van Johannes vroegen aan de Heere: 'Waarom vasten wij en de farizeeën veel, en Uw discipelen vasten niet?' En dan komt Jezus met die weder-vraag, waarin Hij stelt dat de bruiloftskinderen toch niet kunnen treuren zolang de Bruidegom bij hen is.

Als Paulus spreekt over het huwelijk in Efeze 5, zegt hij: 'Deze verborgenheid is groot'. Wat bedoelde hij? Wel, dat de aardse, tijdelijke verbintenis een hemelse, eeuwige achtergrond heeft. Dan gaat het natuurlijk over de band tussen de Zaligmaker en Zijn gekochten. Gekocht met de prijs van Zijn dierbaar bloed. Het hemelse huwelijk is een exempel van het aardse. Zo is de liefde van Salomo en Sulammith en ook bijvoorbeeld die van Boaz en Ruth een weerspiegeling van het meerdere huwelijk. Wat een bijzondere ruil: de Bruidegom geeft alles aan de bruid en de bruid kan alleen maar schuld geven. Voorwaar, deze verborgenheid is groot! ♦

► wordt vervolgd

Van het Curatorium

Namens het curatorium:

ds. A. Schreuder, voorzitter

ds. G. van Manen, secretaris

Het curatorium van de Theologische School heeft op 10 en 12 juni vergaderd en met vrijmoedigheid besloten om met ingang van maandag 17 juni 2024 voor de gemeenten beroepbaar te stellen:

- **kandidaat J. Janse**, Plaggeweg 42, 8076 PM Vierhouten
- **kandidaat J.C. Kriekaart**, Kloetingseweg 24, 4431 PD 's-Gravenpolder
- **kandidaat R.T. Michielse**, Leuvenstein 11, 4041 XZ Kesteren

De HEERE schenke deze broeders het licht en de leiding van de Heilige Geest in de beslissingen die genomen moeten worden als de beroepen komen. Hij Zelf mocht hen in Zijn gunst een gemeente aanwijzen. We wensen hen toe dat zij in de weg naar de plaats waar de Heere hen hebben wil en waar zij de herdersstaf hopen op te nemen, mogen ervaren wat Paulus schreef aan de Thessalonicenzen: 'Hij Die u roept, is getrouw, Die het ook doen zal'.

De studenten *W. de Jong* en *J. Kroon* zijn overgegaan naar het vierde leerjaar. Tot het derde leerjaar zijn bevorderd de studenten *K.L. Blok* en *D. de Jong*. Student *H.R. Keurhorst* is eveneens bevorderd tot het derde leerjaar. Nadat hij vorig jaar toegelaten werd, is na overleg tussen curatoren en docenten besloten om voor hem de studie aan onze school een

jaar te verkorten vanwege zijn eerder genoten theologische opleiding. Zij mogen nu alle drie naast hun studie in de gemeenten proponeren op de zondagen en één keer per maand in een weekdienst. De HEERE mocht hun rijkelijk de opening in Zijn Woord door Zijn Geest willen schenken; dan is er ook getuigenis van het werk Gods in de gemeenten.

De studenten *L.J. van den Berge*, *W. van Ee*, *B.J. Meulmeester* en *A.M.C. Westeneng* zijn bevorderd tot het tweede leerjaar.

Op D.V. dinsdag 27 augustus zal het nieuwe cursusjaar beginnen. Dan hopen ook de broeders *G.J. van den Ende* en *S. de Vries* met hun studie aan onze school te beginnen.

De Heere gedenke ook onze rector met de docenten in hun mooie, maar

► V.l.n.r.: Kandidaat R.T. Michielse, kandidaat J. Janse en kandidaat J.C. Kriekaart.

ook verantwoordelijke taak op onze school. We hopen dat de Heere hun de komende maanden wat rust en ook nieuwe krachten geven wil om in het nieuwe schooljaar de lessen weer te kunnen verzorgen.

Ter opening van de laatste schooldag werd een gedeelte gelezen uit Ezechiël 37. Ezechiël was een mensenkind en werd door de HEERE in een vallei met zeer dorre doodsbeenderen gezet. Hem werd de vraag gesteld: 'Mensenkind, zullen deze beenderen levend worden?' Ezechiël, wetend van Gods almacht en vrijmacht, antwoordt: 'Heere HEERE, Gij weet het'. Daarna krijgt hij de opdracht om te profeteren, waaraan hij gehoorzaamt. Dan blijkt dat God het woord van een mensenkind gebruiken wil, want er gebeuren wonderen en doden worden levend gemaakt. Mocht zo ook onder ons de prediking rijke vrucht dragen, tot eer van Zijn Naam en zaligheid van zondaren. ♦

► V.l.n.r.: Student B.J. Meulmeester, student A.M.C. Westeneng, student L.J. van den Berge, kandidaat J. Janse, student K.L. Blok, student D. de Jong, student J. Kroon, kandidaat J.C. Kriekaart, student W. van Ee, kandidaat R.T. Michielse, student W. de Jong, student H.R. Keurhorst

In betaald werk

ds. P.J. de Raaf, Boskoop

Hoeveel zouden we kunnen lenen? Er staan maar een paar huizen te koop en je moet er snel bij zijn!

Met twee loonstroken ga je samen naar de hypotheekadviseur. En die gaat op zoek naar de maximale mogelijkheid. Gebaseerd op twee fulltime inkomens, dat wel.

In dit afsluitende artikel wil ik met u en jullie nadenken over de rolverdeling tussen man en vrouw in betaald werk. Ik wil wat eerlijke vragen stellen bij de praktijk die onder ons gegroeid is. Eerlijke vragen zijn trouwens niet per se veroordelende vragen!

Eerste verantwoordelijkheid

We hebben in het eerste artikel gezien dat de Heere in Genesis 3 de opdracht voor de arbeid bij de man heeft gelegd. Door alle eeuwen heen is de man dan ook gezien als kostwinner. Onze ouderen kunnen zich vast nog herinneren dat een basisschoolonderwijzeres ontslag kreeg wanneer ze ging trouwen.

Laten we vasthouden dat de eerste (niet: enige!) opdracht voor de vrouw binnenshuis ligt. Daar ligt een veelomvattende taak. Wanneer we de lof op de huisvrouw lezen in Spreuken 31, komen we onder de indruk van haar bezigheden. De vrouwen onder ons die geen betaald werk verrichten, doen vaak heel veel werk. In het gezin, als mantelzorger en als vrijwilliger. Al wordt het in de maatschappij niet zo gewaardeerd: 'God is niet onrechtvaardig, dat Hij uw werk zou vergeten en den arbeid der liefde, die gij aan Zijn Naam bewezen hebt, als die de heiligen gediend hebt en nog dient' (Hebr. 6:10). Natuurlijk is het niet verkeerd als mannen en vrouwen in goed overleg de taken van werk en opvoeding verdelen. Het is zelfs aan te bevelen dat vader een 'papa-dag' heeft, wanneer moeder een dag aan het werk gaat, zodat de kinderen niet buitenshuis opgevangen hoeven te worden. Maar doe dat altijd met het

gebed: wat wilt U dat we doen zullen?

Wat mag het kosten?

Voor starters is het vrijwel onmogelijk geworden om een woning te kopen op één inkomen. Veel jonge stellen zullen daarom noodgedwongen een hypotheek moeten nemen die deels gebaseerd is op twee inkomens. Toch is het goed om een paar dingen in de gaten te houden. De keuzes die je maakt, hebben immers vaak gevolgen voor minimaal tien jaar!

Ik merk in het pastoraat hoe de combinatie van veel werken, zorg voor het gezin en anderen zijn wissel trekt. Gemeenteleden hebben het gevoel geleefd te worden en missen de rust om de Heere te zoeken. Echtparen die door de drukte langs elkaar heen beginnen te leven, met alle gevolgen van dien. Soms worden kinderen, in strijd met de doopbelofte, soms zelfs bij een zogenaamd neutrale kinderopvang of oppas gebracht! Ik weet ook dat we in 2024 leven en dat het maatschappelijk leven anders is dan 100 jaar geleden. Wat zou

er gebeuren met onze scholen en zorginstellingen als per direct alle moeders hun baan zouden opzeggen? Het is echt niet verkeerd als man en vrouw in goed overleg hun taken in werk en opvoeding verdelen. Maar houd toch rekening met de ja-woorden die je in Gods huis gegeven hebt: bij je belijdenis, huwelijk en doop van de kinderen.

Ongemakkelijke vragen

Daarom toch een aantal ongemakkelijke vragen. Zou het ook met minder kunnen? Een kleiner huis dan je aanvankelijk wenste? Niet in het dorp van voorkeur, maar in een plaats waar de woningen betaalbaarder zijn? Niet groter gaan wonen en zo een stuk rust zoeken voor je ziel, je huwelijk en gezin? Werken we beiden omdat het écht noodzakelijk is, of werken we voor extra vakanties, merkkleding en nieuwe verbouwingen?

Vraag de Heere maar om de praktijk van het pelgrimsleven te leren beoefenen! En laten we ons geweten toch steeds biddend scherpen aan de Schrift. Om ons niet te laten dicteren door de gewoonten in de 21e eeuw, maar samen te leven voor Gods aangezicht! ♦

Vragen

1. *Welke spanning is er in uw leven tussen de maatschappelijke eisen en de Goddelijke opdracht?*
2. *Zou het ook met minder kunnen?*

► slot

► Voor starters is het vrijwel onmogelijk geworden om een woning te kopen op één inkomen.

Eenzaam en gemeenzaam

W. Fieret, Leerdam

In vier artikelen hebben stilgestaan bij met name sociale eenzaamheid. In dit slotartikel gaan we in op een heel ander aspect van eenzaamheid.

Professor Gisbertus Voetius (1589-1676) schreef in zijn boek “De praktijk der Godzaligheid” daarover het volgende: ‘Men moet de eenzaamheid zoeken met het oog op persoonlijke gebeden en overdenkingen’. Deze bekende theoloog stimuleerde zijn lezers om juist in de eenzaamheid te verkeren. Als reden gaf hij aan dat het ‘niet goed mogelijk is om in het openbaar en in bijzijn van anderen ernstig, hartelijk en onomwonden aan zelfonderzoek te doen, tot God te bidden’ enzovoort.

Met deze pastorale aanwijzingen stond Voetius niet alleen. Hij greep terug op de traditie van vóór de Reformatie. Iemand als Thomas à Kempis (1380-1471) was eveneens een voorstander van een leven in eenzaamheid en afzondering. In hoofdstuk 20 van zijn boek “De navolging van Christus” kunnen we lezen: ‘Zoek een gunstige tijd om met uzelf alleen te zijn en overdenk de weldaden van God. Laat varen alles wat vooral uw nieuwsgierigheid prikkelt’. Hij vervolgde zijn advies met erop te wijzen dat mensen goede boeken moeten lezen en die overdenken.

Augustinus en Van Lodenstein

Meditatie, gebed, vasten en geestelijke oefeningen hebben in de geschiedenis van het christendom een grote plaats ingenomen. De kerkvader Augustinus (354-430) was een overtuigde voorstander van het inkeren tot zichzelf. In een van zijn preken zei hij: ‘Kijk in uw binnenste. Waarom

▶ Thomas à Kempis: ‘Zoek een gunstige tijd om met uzelf alleen te zijn en overdenk de weldaden van God. Laat varen alles wat uw nieuwsgierigheid prikkelt’.

slaat u uzelf over? Daal af in uzelf’. Voor hem was het veel belangrijker om naar binnen te kijken dan oog te hebben voor de buitenkant. Alles wat naar buiten komt, is namelijk afkomstig van binnen. Bij dat laatste gaat het om de vraag wat de bedoeling is van het uitwendig gedrag. Twaalf eeuwen na Augustinus schreef Van Lodenstein vergelijkbare woorden. In zijn vele geschriften, preken en gedichten wees hij op de noodzaak om zich door geestelijke oefeningen, waarvan we er al een paar genoemd hebben, op God te richten. Mensen moeten zich eraan gewennen dat zij middelen als eenzaamheid en meditatie biddend om Gods genade gebruiken. Het is overigens wel

nodig dat dat gebeurt vanuit de juiste gezindheid. Van Lodenstein wees de gedachte dat mensen zich door zelfverloochening, zelfbeheersing, onthouding, gebed en vasten tot God kunnen opklimmen radicaal van de hand. Gods zegen komt immers van boven naar beneden.

God heft als vrucht van Zijn genade de eenzaamheid op. Daarover schreef Van Lodenstein in zijn gedicht “Eenzaamheid met God”:

*Met U leef ik, Met U zweef ik
Jezus door het goed en kwaad;
Met U sterf ik, Met U erf ik
Dat bij u te wachten staat.
O zalig eenzaam!
Met God gemeenzaam!
Daar mijn Jezus met mij gaat.
Daar mijn Jezus met mij gaat.*

In haar boek “De eenzame eeuw” geeft professor Noreena Hertz een voorbeeld van een orthodoxe Joodse gemeenschap. Daar heerst vrijwel geen eenzaamheid. De reden is dat er een grote binding is die zijn grond vindt in de godsdienstige overtuiging die echte zin en inhoud aan het leven geeft. Mensen worden niet aan hun lot overgelaten, iedereen hoort erbij. De leden van de gemeenschap ervaren betrokkenheid, herkenning en erkenning. Die aspecten bevorderen het welbevinden van de leden in belangrijke mate.

Ook in kerkelijke gemeenten zie je dat gelukkig. Er is oog voor ouderen en jongeren. De Bijbel en wat daarop gegrond is, binden samen en dat te midden van een wereld waarin eenzaamheid helaas meer regel dan uitzondering is.

Gemeenzaamheid komt in de plaats van eenzaamheid. De Heere Jezus werd tijdens Zijn plaatsvervangende lijden door God verlaten. Daarover schreef A. Hellenbroek: ‘Terwijl Jezus lijdt door de mensen, wordt Hij ook verlaten door God. Als Hij opziet naar boven, ziet Hij de hemel van koper en metaal voor Hem. Hij draagt een last van zonden en Goddelijke toorn’. Die totale verlatenheid wilde Hij ondergaan met als vrucht: ‘Ik zal u niet verlaten.’ (Hebr. 5:6b). Wat een bemoediging! ♦

Het volk van God

C.S.L. Janse, Ugchelen

Wie zijn het ware volk van God? Die vraag stelde de journalist en theoloog Dick Schinkelshoek begin deze maand aan de orde in het Nederlands Dagblad.

Gods volk, dat waren in de Gereformeerde Gemeenten en aanverwante kerken vanouds de bekeerde mensen, maar tegenwoordig is dat in die kringen niet zo eenvoudig meer. De groeiende liefde voor het hedendaagse Israël levert daar allerlei theologische spanningen op, zo meende Schinkelshoek te moeten concluderen. Ook Israël gold tegenwoordig immers als het volk van God.

Nu zijn er over de positie van het Joodse volk en ook ten aanzien van de rijke beloften voor Abrahams nageslacht ongetwijfeld allerlei moeilijke vragen te stellen. Vragen waarop onder gereformeerden in heden en verleden verschillende antwoorden gegeven zijn.

Geen meningsverschil

Maar als het gaat om de vraag wie het ware volk van God zijn, kan en mag daar onder ons geen meningsverschil over bestaan. Dat is de gemeente uit Joden en heidenen die tot het eeuwige leven is uitverkoren. De Zoon van God vergadert, beschermt en onderhoudt haar van het begin der wereld tot het einde toe, door Zijn Geest en Woord in de eenheid van het ware geloof (Heidelbergse Catechismus, vraag 54).

De kerk van de nieuwtestamentische bedeling is niet in de plaats van Israël gekomen maar bestaat uit gelovige Joden en heidenen. De Nederlandse Geloofsbelijdenis schroomt niet om het woord kerk ook toe te passen op de gelovigen van het Oude Testament. De Christelijke Kerk 'is geweest van het begin der wereld af en zal zijn tot het einde toe' (art. 27). Zij vormt een eenheid in Christus. Dat is een fundamenteel gegeven.

Als we de hedendaagse Joden (variërend van ultraorthodox tot fervent atheïst) aanduiden als het volk van

God, moet daardoor geen misverstand ontstaan. Dat heeft dan duidelijk een andere betekenis (een veel minder vergaande betekenis) dan die uitdrukking vanouds onder ons had. Ook van de Joden geldt dat zij met hun kinderen in zonden ontvangen en geboren worden en daarom in het rijk Gods niet komen kunnen, tenzij zij van nieuws geboren worden. Er zijn geen twee wegen tot het heil: een voor de heidenen door het geloof in Christus, en een eigen weg voor de Joden in gehoorzaamheid aan de Thora.

Gaza-oorlog

De terroristische aanval van Hamas op verschillende Israëlische kibboetsen, nu al meer dan een half jaar geleden, heeft veel teweeggebracht. Massale sympathiebetuigingen voor Israël, maar ook steeds meer solidariteitsacties met de Palestijnen. Denk maar aan de gewelddadige demonstraties bij allerlei universiteiten. Die richten zich niet alleen tegen het Israëlische offensief in de Gazastrook. Ook het bestaansrecht van de staat Israël wordt steeds meer bestreden. Het antisemitisme neemt wereldwijd toe. Er is dan ook alle reden om onze verbondenheid met het Joodse volk tot uitdrukking te brengen. Maar die heeft uiteraard zijn grenzen, zowel politiek als theologisch. Het is niet zo dat de Israëlische regering altijd het gelijk aan haar kant heeft en op alle terreinen een beleid voert waar Gods zegen op rusten kan. Dat was in de Bijbelse tijd met de koningen van Israël en Juda ook niet het geval. Tussen de staat Israël en het Bijbelse Israël mogen we geen is-gelijk-teken zetten. De God van Israël, waar de Bijbel over spreekt, is niet de God van de huidige staat Israël. Bij het gebed om de vrede van Jeruzalem (Ps. 122:6) en het 'Jeruzalem dat ik bemin'

► Er zijn geen twee wegen tot het heil: een voor de heidenen door het geloof in Christus, en een eigen weg voor de Joden in gehoorzaamheid aan de Thora.

uit onze psalmberijming gaat het niet zozeer om de huidige stad van die naam. Die passages hebben een veel diepere betekenis. 'David verblijdt zich over de welstand van het huis of van de kerk Gods te Jeruzalem', zo schreven de Statenvertalers boven deze psalm.

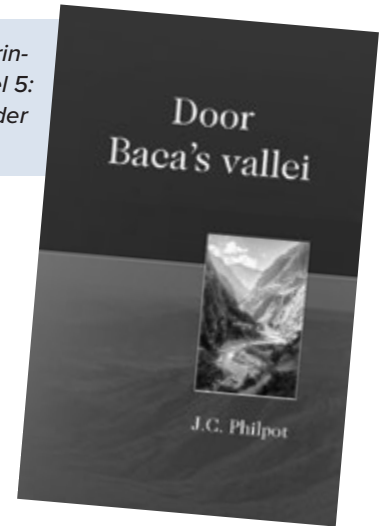
Joden en christenen hebben het Oude Testament gemeen, zo wordt vaak beklemtoond. Maar dan geldt wel: 'Verstaat gij ook hetgeen gij leest?' (Hand. 8:30). Het Oude Testament moet immers gelezen worden in het licht van het Nieuwe.

Consequenties?

Schinkelshoek signaleert een toegenomen Israël-liefde onder reformatorischen. Dat klopt. Onze betrokkenheid bij het Joodse volk en de staat Israël is in de loop der jaren duidelijk groter geworden.

Maar heeft die ontwikkeling consequenties voor 'de bevindelijk-gereformeerde theologie, die het volk van God nu nog uitsluitend op de uitverkorenen in Christus betreft', zoals hij zich aan het eind van zijn beschouwing afvraagt? Laten we daar heel voorzichtig mee zijn. ♦

In de serie 'Mijn boek' schrijven zes vrouwen over herinneringen aan hun meest geliefde boek. Vandaag deel 5: Mevrouw J. Maljaars-van Schothorst uit 's-Gravenpolder over "Door Baca's vallei" van J.C. Philpot.

Woorden van Philpot

J. Maljaars-van Schothorst, 's-Gravenpolder

Rond zeven uur 's morgens... Onze jongens zijn de deur uit naar hun werk. Als ochtendmens pak ik dan altijd het dagboek "Door Baca's vallei" van J.C. Philpot. Goed om aan het begin van de dag te luisteren naar woorden van deze Engelse prediker.

De eerste keer dat ik iets uit dit boek (uitg. Gebr. Koster) hoorde, was rond 1990. Een vriendin las het stukje van 8 september aan mij voor. Eigenlijk wilde ik in die tijd zoveel mogelijk vertroost worden, zonder al te veel doornen en krommingen op mijn levenspad. Philpot zegt daar: 'We zouden wel in een draagstoel naar de hemel gedragen willen worden. Maar dat is Gods weg niet'.

Het dagboek ben ik voor mezelf gaan lezen na de begrafenis van mevrouw (Janneke) Schipper in Dirksland in 2014. Daar vertelde haar man, ds. J. Schipper, dat zij uit "Baca's vallei" veel onderwijs had gekregen. En dat was waar mijn hart naar uitzag.

Woorden voor Sions pelgrims

De ondertitel van het dagboek is: 'Woorden voor iedere dag des jaars voor Sions pelgrims'. Gods kinderen vinden in dit boek dagelijks een woord op hun levensreis. Treffend hoeveel Philpot weet te zeggen over de Persoon van Christus en Zijn werk in het hart van arme zondaren. Die verdiepende lessen geven tegelijk ontdekking wie je als mens bent en blijft.

Uitgelezen raak je niet, want een volgend jaar wordt je aandacht soms weer naar een andere bladzijde getrokken. Het gebeurt ook wel dat ik een stukje opnieuw moet beginnen om goed te lezen wat er staat. Vooral is het licht en de leiding van de Heilige Geest nodig bij het lezen.

Christus als de Opstanding

Een boek is pas echt mooi, als de Heere het persoonlijk wil gebruiken. Dan mag je in de woorden van Philpot Gods stem horen. Bij de stukjes van 25 en 26 augustus heb ik twee jaartallen in de kantlijn gezet. De Heere wilde op hetzelfde onderwijs terugkomen. Het gaat over Johannes 11 vers 25: 'Jezus zeide tot haar: Ik ben de Opstanding en het Leven; die in Mij gelooft, zal leven, al ware hij ook gestorven'.

Philpot schrijft daar over dodigheid, somberheid, verlatenheid, leegheid, onvruchtbaarheid en hulpeloosheid van de ziel. Steeds komt een mens weer in die diepten terecht. Maar daartegenover openbaart Christus Zich als de Opstanding, Die de ziel tot leven wekt, vernieuwt en verlevendigt. Het is genade om op Hem te

zien, op Hem te steunen, in Hem te geloven, op Hem te vertrouwen 'en Hem geen rust te geven tot Hij steeds opnieuw verschijnt tot de vreugde en verheuging van ons hart'. Wat mocht ik daar veel in zien!

Herkenning

Een dagboek is bedoeld om dagelijks te lezen. Wanneer je dit een keer vergeet, klaagt de boekenlegger je aan. Dan moet je soms een paar stukjes tegelijk lezen. In mijn boek ligt een ZGG-bladwijzer van het gezin van wie we zendende gemeente zijn. Zo denk je ook elke dag aan hen.

Hier thuis deel ik regelmatig iets uit het boek. Soms gebeurt dat ook buiten de deur. Na het lezen ga ik wandelen met onze hond. Het dagboekstukje gaat mee in je gedachten. En wat verrassend als je dan iemand in 's-Gravenpolder tegenkomt in het parkje of op de dijk, die hetzelfde heeft gelezen.

Zo kregen we pas een gesprek over de getijden in de Theems, veroorzaakt door de aantrekkingskracht van de zon. Als alles wegebt, blijft er modder over. Zo is het ook in de ziel. Wat hebben we de Zon der gerechtigheid nodig! Het gaf over en weer herkenning.

In dit dagboek komen we de voetstappen van de schapen tegen, maar ook de gang van de Herder. Dat geeft troost in "Baca's vallei". Het wordt dan waar: 'Als zij door het dal der moerbeziebomen doorgaan, stellen zij Hem tot een Fontein' (Ps. 84:7). ♦

► Volgende week het zesde en laatste deel

In een korte serie van drie artikelen belichten CGO-docenten het leven en werk van theologen uit de kerkgeschiedenis. Over elk van deze theologen biedt de Cursus Godsdienst Onderwijs een leergang aan. Achtereenvolgens: John Owen, Abraham Hellenbroek en Bernardus van Clairvaux.

Het uitzien van Owen

A.P. Avé, Waddinxveen

‘De lang verwachte dag is eindelijk gekomen, waarop ik die heerlijkheid (van Christus, PA) op een andere manier zal zien dan ik ooit tevoren deed, of in staat was te doen in deze wereld’, zo sprak John Owen tegen een goede vriend, nadat hij op zijn sterfbed vernam dat het boek "De heerlijkheid van Christus" gedrukt werd. Kort daarna stierf hij op 67-jarige leeftijd.

John Owen werd in 1616 geboren in Stadham, een dorpje nabij Oxford, waar hij opgroeide in een puriteins gezin. Hij voltooide zijn studie aan de Universiteit van Oxford op de opmerkelijk jonge leeftijd van 15 of 16 jaar. Ondanks zijn godvrezende ouders en zijn innerlijke overtuiging van de waarheid van de puriteinse beginzelen, werd hij zelf geconfronteerd met twijfels over de oprechtheid van zijn geloof. Op 26-jarige leeftijd ontving hij, na een innerlijke strijd, de zekerheid van geloof door het beluisteren van een preek over Mattheüs 8:26. Veel van het privéleven van Owen blijft overigens een mysterie, aangezien er geen dagboeken van hem bewaard zijn gebleven.

Kindersterfte

De daaropvolgende jaren van Owens leven werden getekend door hoogte- en dieptepunten. Hij werd een gerespecteerde predikant, trouwde, publiceerde vele werken, bekleedde de positie van vicevoorzitter van de Universiteit van Oxford, waar hij verantwoordelijk was voor het dagelijkse reilen en zeilen. Zelfs diende hij als adviseur van Oliver Cromwell.

Slechts één van zijn elf kinderen bereikte echter de volwassen leeftijd, waarmee hij persoonlijk geconfronteerd werd met het grote verdriet van kindersterfte.

Na de restauratie van de koninklijke macht veranderde er veel voor John Owen. Hij weigerde zich te conformeren aan het gezag van de Kerk van Engeland en verloor daardoor zijn functies in Oxford en daarnaast ook zijn politieke invloed. Na het verlies van zijn vrouw had hij in zijn laatste levensjaren ook te maken met lichamelijke pijn en forse benauwdheidsklachten.

Binnenkamer

Juist in die laatste periode ontstond het rijke boek "De heerlijkheid van Christus". In zijn inleiding schrijft Owen dat de inhoud ervan vorm kreeg in zijn eigen binnenkamer, om zijn gedachten op Christus te richten. Dat zal de aandachtige lezer niet verbazen, want regelmatig gaat Owen plots over in lofprijzing en aanbidding: ‘Soms wordt ons hart onder het lezen en overdenken van de Bijbel zó met een gevoel van Gods eeuwige heerlijkheid die door Jezus Christus

schijnt, vervuld, dat we een onuitsprekelijke blijdschap ervaren!'. Het hele boek ademt de hoogachting en liefde voor Gods onuitsprekelijke Gave van Zijn Zoon. Als uitgangspunt van het boek neemt Owen de bede van de Zaligmaker uit Johannes 17:24a: ‘Vader, Ik wil dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt; opdat zij Mijn heerlijkheid mogen aanschouwen, die Gij Mij gegeven hebt!'. In dit vers staat Christus’ verlangen om Zijn volk te vervullen met Zijn heerlijkheid centraal. Noemenswaardig is dat die heerlijkheid in Owens boek niet alleen blijkt uit Christus’ verhoging, maar juist ook in Zijn vrijwillige vernedering. Owen: ‘Welk hart en welke tong kan de heerlijkheid uitdrukken die Hem uit de oneindige heerlijkheid naar beneden deed komen om onze natuur met die van Hem te verenigen, zodat Hij namens ons bij God kon tussenbeide treden?’

Noodzaak

Owen maakt ook duidelijk hoe Zijn heerlijkheid, zij het in beperkte mate, gezien kan worden, namelijk door het geloof in het Evangelie. Dit geloof is om twee redenen essentieel. Ten eerste omdat ‘ongelovigen geen heerlijkheid in Christus zien’. Ten tweede omdat het gelovige zien een onmisbare voorbereiding op de hemel is: ‘Niemand bedriege dus zichzelf. Wie hier (op aarde, PA) geen gezicht van de heerlijkheid van Christus heeft, zal dat nooit hierna hebben’. De gelovige overdenking van Christus’ borgwerk gaf Owen de rust om te sterven. De Schrift spoort ons aan: ‘Gedenkt uw voorgangers, die u het Woord Gods gesproken hebben; en volgt hun geloof na, aanschouwende de uitkomst van hun wandel (Hebr. 13:7)’. ♦

CGO biedt in Woerden een leergang aan over het boek "De heerlijkheid van Christus". Voor meer informatie: cgo.nu/toerusting

► wordt vervolgd

Volgen!

Wat Thomas Hooker jou leert over zelfverloochening en kruisdragen

Jeroen Kriekaard

uitg. De Banier; 112 blz., €10,95.

Opnieuw verscheen er een boek van godsdienstdocent Jeroen Kriekaard. Ditmaal een bewerking van een boek van Thomas Hooker over zelfverloochening en zelfbeproeving, dat eerder verscheen in de serie "Puriteinse klassieken". Kriekaard heeft geprobeerd dit lijkige werk toegankelijk te maken voor jongeren. Hierin is hij naar onze mening geslaagd.

Het boek begint met een korte beschrijving van het leven en werk van Hooker. Hierop volgen vijftien hoofdstukken waarin heel grondig uitgelegd wordt wat Hooker bedoelt met zelfverloochening en kruisdragen. 'Je eigen 'ik' moet eraan. Je zóndige 'ik' moet worden verloochend. Je beschááfdde 'ik' moet worden vaarwel gezegd en zelfs de 'ik' van de genáde moet

worden verloochend'. Dit verloochenen van het eigen 'ik' is niet eenvoudig en kan niet buiten het kruisdragen om. 'Het zout van het lijden is bedoeld om de smaak van de genadegaven die we van God ontvangen des te meer uit te laten komen'.

De rode draad in het boek is Mattheüs 16:24: 'Toen zeide Jezus tot Zijn discipelen: Zo iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelf, en neme zijn kruis op en volge Mij'. In ieder hoofdstuk wordt een ander facet van deze tekst belicht en wordt duidelijk waarom Hooker bekend stond om zijn grote kennis van de Schrift.

Het boek is toegankelijk opgezet doordat de hoofdstukken logisch in elkaar grijpen. De vragen aan het einde van ieder hoofdstuk bevatten naast reproductievragen ook inzichts- en toepassingsvragen en nodigen uit om verder na te denken over de indrukwekkende inhoud. Dit maakt het boek ook geschikt voor gebruik op (jeugd) verenigingen. Voor welke leeftijdscategorie de auteur dit boek heeft geschreven blijft onvermeld, maar het boek is voor jongeren vanaf 16 jaar zeker toegankelijk.

J.W.J. Treur, Apeldoorn

Offert Gode dank

(uit het leven van ds. G. van de Breevaart en P. van de Breevaart-Snoei)

uitg. Snoek, Ermelo; 134 blz.; € 17,95

Als zesjarige stonden we bij het sterfbed van de markante prediker ds. G. van de Breevaart (1902-1974), die vijftig jaar geleden inging in de eeuwige rust. Hij mocht de Vrije Oud Gereformeerde Gemeente van Hendrik-Ido-Ambacht dienen van 1942 tot 1974. Bij het lezen van deze levensbeschrijving over hem en zijn vrouw en de vier opgenomen preken kwamen veel jeugdherinneringen weer boven. Misschien wel het meest aan zijn vrouw, die we langer hebben meegemaakt en die weleens met grote teerheid sprak over het genadewerk in haar ziel.

In het boek is iets uit haar dagboek opgenomen en we citeren een stukje van 18 november 1979: 'Deze dag hebben we een begin van de eeuwige sabbat mogen hebben (...). O, wat ging zich openen de

liefde Gods in Christus. Dat die dierbare Middelaar Zich gegeven had om de wil Zijns Vaders te voldoen. O, die zoete overeenkomst in de Vader en de Zoon, om Gods deugden te verheerlijken en Zijn gekochte bruid uit haar schuld en verlorenheid te verlossen. En haar te heiligen in Zijn wil door de offerande Zijns lichaams en te bekleden met de gestikte klederen, die Hij steek voor steek in Zijn lijden en sterven voor haar verworven en verdiend had. Om ze als een reine bruid Zijn Vader voor te stellen, zonder vlek of rimpel, gereinigd en gewassen door Zijn dierbaar bloed'.

Er zijn drie preken (gehouden op één dankdag) in dit boek opgenomen over de woorden uit Psalm 50 vers 14a: 'Offert Gode dank!' en één preek over Lukas 4 vers 19b: 'En de blinden het gezicht'.

Een bekende uitspraak van ds. Van de Breevaart was: 'God werkt altijd op Zijn eer en de kroon van Christus aan. Daar heeft Hij een mens niet bij nodig'. De Heere zegene ook dit mooie boek tot dat doel.

ds. B. Labee, Veenendaal

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

BEROEPBAAR

(beroepbaar m.i.v. 17 juni);
kandidaat J. Janse
te Vierhouten
kandidaat J.C. Kriekaart
te 's-Gravenpolder
kandidaat R.T. Michielse
te Kesteren

VERSLAG VERGADERING CLASSIS KAMPEN 21 MAART 2024

Namens de roepende kerk van Urk opent ds. A.J. de Waard de vergadering op de gebruikelijke wijze. Hij memoreert de volgende zaken: Ouderling L. Post was 40 jaar ambtsdrager in Genemuiden. Groningen bestond op 24 november 75 jaar. In Kampen was F.J. Verweij op 3 januari 25 jaar ouderling en diaken Bruggink nam op 7 januari na 25 jaar afscheid. Op 16 januari overleed H. van den Broek die Kampen van 1969 tot en met 2000 diende als diaken en van 2002 tot 2018 als ouderling. In Nunspeet nam diaken Ponsteen na 21 jaar afscheid. Bij ds. D.W. Tuinier werd in december de aangrijpende ziekte ALS vastgesteld. Het moderamen is als volgt: ds.

De Waard, preses; ds. A. Schot en ds. A. Verschuure, assessor-preses; F.J. Verweij, eerste scriba; H. Wobben, tweede scriba; H. van Dalfts, questor.

De uitgegane brief aan de Pieter Zandt scholengemeenschap, het Hoornbeek-college en de Jacobus Fruytier scholengemeenschap over het gebruik van de Statenvertaling, alsmede de reacties van deze scholen op deze brief worden voor kennisgeving aangenomen.

Op voorstel van het deputaatschap EVGG zal de voorzitter van de classicale evangelisatiecommissie namens de classis jaarlijks een voortgangsgesprek hebben met de coördinator van de evangelisatiepost te Leeuwarden. Dit mede omdat de classis bijdraagt aan het salaris van de coördinator.

Ds. Tuinier brengt een kort bezoek aan de vergadering. De preses spreekt hem hartelijk toe en wenst hem namens de classis Gods ondersteuning en nabijheid toe in het ziekteverloop.

Diaken M. Snippe van Kampen wordt voorgedragen ter benoeming als lid van de Raad van Advies van Sirjon. Als classisdiaken wordt benoemd J.Th. Noorland uit Kampen.

Er worden zorgen geuit over de

voortgang van het project van de aanpassing van de Statenvertaling door de GBS, zowel wat betreft de tijdsduur als de inhoudelijke aanpak. In de bespreking wordt het spanningsveld genoemd tussen tijdsduur en zorgvuldigheid.

Ook wordt gesproken over de spanning in de achterban tussen degenen die helemaal geen aanpassingen willen en degenen voor wie het niet ver genoeg gaat. De vergadering besluit vanwege de urgentie de roepende kerk van de Generale Synode te verzoeken dit punt op een van de eerste synodevergaderingen op de agenda te plaatsen.

De scriba en een classisgemeenten hebben enkele punten ingebracht over de werkwijze van de adviescommissie ter voorbereiding van appenzaken.

Het gaat over de omvang van het mandaat. De voorbereidingscommissie dient niet inhoudelijk bezig te gaan.

Een inhoudelijk verzoeningsvoorstel kan wel ter vergadering worden ingebracht. Ook zijn er vragen over het hoe van hoor- en wederhoor. Het moderamen zal hierover nog enkele vragen stellen aan het deputaatschap Kerkrecht.

Er zal weer kerkvisitatie worden gehouden conform een voorstel van de scriba. Naar de PS-Oost worden afgevaardigd de predikanten Schot, De Waard en Verschuure (ds. Heijkamp is verhinderd), en de ouderlingen Van Dalfts, Van Haften, Polinder, Verweij en Wobben. De eerstvolgende reservedatum voor een classisvergadering is 27 juni; bij geen agendapunten wordt dit 3 oktober. Oud. F. Koffeman uit Urk besluit de vergadering.

F.J. Verweij, scriba

NIEUWE ZENDINGSVELDEN VOOR ZGG

Zending Gereformeerde Gemeenten opent twee nieuwe gebieden: Senegal en Japan. Tijdens de zendingsdag 15 juni in Gorinchem is dit meegedeeld door de voorzitter van het deputaatschap, ds. G.W.S. Mulder.

In Senegal zijn de meeste inwoners islamitisch. De samenleving vertoont overeenkomsten met buurland Guinee, waar ZGG al langer werkzaam is. Het deputaatschap hoopt in het komende jaar vacatures open te stellen. Naar verwachting zouden uitgezonden werkers na een verkennende fase binnen afzienbare tijd een begin met het zendingswerk kunnen maken.

De situatie in Japan is heel anders. Shinto en boeddhisme zijn de

belangrijkste godsdiensten, maar er zijn veel moderne invloeden. Het materialisme roept een vergelijking op met de situatie in ons land. Binnenkomen in deze cultuur kan een lange voorbereidingstijd vragen. Hier zal door één kwartiermaker intensief verkenningswerk moeten worden gedaan. Het kan dus ook langer duren voordat meerdere vacatures worden opengesteld. De HEERE moge alle (voorgenomen) arbeid gebruiken tot de vervulling van Zijn welbehagen; dat Christus' bruid wordt toegebracht door Geest en Woord. Van harte in ieders voorbede aanbevolen.

Deputaatschap
Zending Gereformeerde Gemeenten

WIJZIGINGEN KERKELIJK JAARBOEK

Blz. 133: scriba van Benthuisen is met ingang van heden: M. Moerman, Croesinck 8, 2731 GS Benthuisen; tel. 06-44126161; scriba@gergembenthuisen.nl

Blz. 289: scriba van de diaconie te Uddel is nu: B. van de Bruinhorst, Markveldweg 3B, 3888 MA Uddel; tel. 06-13992868; e-mail pmdiakonie@gergemuddel.nl

Berichten

PROMOTIE DS. C.J. MEEUSE

Op vrijdag 28 juni hoopt ds. C.J. Meeuse te promoveren aan de TUA. Onze broeder heeft hier lang naar uitgezien. Recent was te vrezen dat hij hiertoe niet in staat zou zijn, zelfs dat hij dit niet mocht meemaken, maar God is een God van wonderen. Mét ds. Meeuse zien we er naar uit dat deze plechtigheid hem straks gegeven mag worden.

Ds. Meeuse promoveert op een proefschrift met als titel "De bestrijding van het Cartesianisme door Jacobus Koelman". Het is een filosofisch onderwerp. Wat hebben onze predikanten met filosofie? Die vraag zou in de tijd van de nadere reformatie ook gesteld kunnen zijn aan de oudvaders. Want in de eerste jaren van hun theologische opleiding waren zij verplicht zich in de filosofie te bekwamen, omdat het ging om de werkmethode van de theologische wetenschap. Sommige oudvaders zijn zelfs doctor in de filosofie geworden. Een van hen was Jacobus Koelman. Ook Alexander Comrie en Hugo Binning promoveerden in de filosofie.

Dat het proefschrift van ds. Meeuse zich juist toespitst op de figuur van Koelman (1631-1695) is niet verwonderlijk. Ds. Meeuse heeft zich heel zijn leven al met de werken van Koelman beziggehouden. Daarbij vindt hij het nodig om aan de kaak te stellen dat theologen uit de gereformeerde

gezindte in onze tijd een knieval maken voor de evolutieleer. Hij zegt daarover: 'Ze zijn verstrikt geraakt in de overwaardering van ons verstand, want het verstand wordt gesteld boven de autoriteit van de Heilige Schrift'.

Koelman heeft gezocht naar een nadere reformatie voor ons volk, met name voor het kerkelijk leven. In zijn leven en werken vinden we veel kenmerken van deze reformatiebeweging terug, vermeerderd met typische Schotse kenmerken. Zo probeerde hij puriteinse idealen naar de Nederlanden over te brengen, zoals het niet willen vieren van kerkelijke feestdagen en het weigeren van het gebruik van de formulieren. Om die reden werd hij door de overheid verbannen uit zijn gemeente Sluis (Vlaanderen). Koelman vertaalde veel pastorale werken van Schotse en Engelse puriteinen, ook uit Nieuw-Engeland, het huidige Amerika. Deze vertalingen voorzag hij van lange inleidingen voor het persoonlijke, geestelijke leven, die later weer als aparte uitgaven verschenen.

Daarnaast publiceerde Koelman nog enkele boeken die specifiek gericht waren op de bestrijding van het Cartesianisme, een filosofie die in de zeventiende eeuw wilde afrekenen met de manier waarop in de theologie Gods Woord als autoriteit werd gezien voor de kennis der waarheid. Dit deel

van Koelmans werk, dat acht titels telt, heeft tot nu toe weinig aandacht gekregen. Hiervoor vraagt ds. Meeuse in zijn proefschrift de aandacht.

De theorie van Descartes vormde een fundamentele omwenteling in de wetenschap. Dit heeft volgens ds. Meeuse tot in onze tijd gevolgen bij het zoeken naar waarheid: 'De norm voor waarheid was niet langer Gods Woord, maar het menselijk begrip. Alles wat in strijd was met het menselijk denkvermogen werd afgewezen. Koelman wilde de autoriteit van de Heilige Schrift echter laten heersen over de rede. De filosofie mocht en mag niet meer zijn dan een 'ancilla theologiae', 'een dienstmaagd van de theologie'.

De promotie op 28 juni vindt plaats in de Barnabaskerk te Apeldoorn. Belangstellenden zijn welkom. De plechtigheid wordt ook uitgezonden via [youtube.com/tuapeldoorn](https://www.youtube.com/tuapeldoorn)

Redactie De Saambinder

FIETSTOCHT IN ERMELO

Op zaterdag 29 juni is er vanuit Ermelo een fietstocht (25 of 40 km.) over de Veluwe. Opstarttijd: tussen 10.00 en 11.00 uur bij de kerk van de Geref. Gemeente, Hanengewei 69. Kosten: € 10,- per gezin. Opbrengst is voor ZGG.

JONGEREN ZINGEN VOOR JBGG

Jongerenkoor Loïs begint in september aan het kerstproject 2024. Het projectkoor studeert in de regio's Gouda, Middelharnis en Hardinxveld. Dirigent is Peter Wildeman. In december worden

drie concerten gegeven. Kosten voor deelname € 45,- (incl. muziekboek en repetities). Meezingen kan van 14 tot 49 jaar, instrumentalisten zijn welkom. Opbrengst is voor JBGG. Meer informatie en opgeven via [peterwildeman.nl](https://www.peterwildeman.nl)

MUZIEKAGENDA

Alblasserdam - Kerk Geref. Gemeente, Plantageweg 172, za. 22 juni, 19.30 uur, projectmannenkoor Alblasserdam, gem. koor Hammaäloth, spreker evang. M. van Velden; collecte voor JBGG-actie.

VERKOPING

Sliedrecht - Op zaterdag 29 juni (10.30-14.00 uur) wordt bij de Calvijnschool in Sliedrecht (Scheldelaan 15) een actiemarkt georganiseerd. Opbrengst is voor de Boazkerk in Sliedrecht.

VOOR ALLE IN DIT NUMMER GENOEMDE TOEKOMSTIGE DATA GELDT:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

Kerkdiensten

ZONDAG 23 JUNI 2024

Aagtekerke 9.30 en 18.30 uur ds. A.P. Baaijens; **Aalst** 14.30 uur ds. B.J. van Boven; **Alblasserdam** 9.30 uur ds. A.E. Brijder en 15.00 uur ds. J.M.D. de Heer; **Amersfoort** 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; **Amsterdam** 10.00 en 16.00 uur ds. J.B. Zippro; **Apeldoorn** 10.00 en 16.00 uur (H.D.) ds. R.A.M. Visser; **Arnhem** 18.30 uur ds. R.A.M. Visser; **Barendrecht** 10.00 en 16.00 uur ds. M. Joosse; **Barneveld-Centrum** 9.30 en 19.00 uur ds. E.J. Boudewijn; **Barneveld-Zuid** 9.30 en 19.00 uur ds. J. van Laar; **Benthuizen** 9.30 uur ds. J. Beens en 18.30 uur ds. J. van Rijswijk; **Berkenwoude** 16.00 uur ds. H.E.P. Fortuijn; **Bodegraven** 10.00 (H.A.) en 16.30 uur ds. C.G. Vreugdenhil; **Borssele** 9.30 en 18.00 uur ds. C. Hogchem; **Boskoop** 9.30 en 16.30 uur ds. P.J. de Raaf; **Brakel** 10.00 en 18.00 uur ds. B.J. van Boven; **Burgh-Haamstede** 15.30 uur ds. A.P. Baaijens; **Capelle aan den IJssel-Middelwatering** 10.00 en 16.30 uur ds. H. van der Heiden; **Capelle aan den IJssel-West** 18.30 uur ds. P. Mulder; **Delft** 16.00 uur ds. G. Clements; **Deventer** 18.30 uur ds. A. Schreuder; **Dirksland** 10.00 en 18.00 uur ds. K. Boeder; **Dordrecht** 10.00 en 16.45 uur ds. W.A. Zondag; **Drachten** 19.00 uur (H.D.) ds. A. Verschuure; **Ede** 9.30 (H.A.) en 16.00 uur ds. J.B. Huisman; **Eindhoven** 15.00 uur ds. J. Janse; **Elspeet** 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; **Emmeloord** 9.30 en 16.00 uur ds. P.G. Heijkamp; **Enkhuizen** 16.00 uur ds. G. Heijkamp; **Enschede** 15.00 uur ds. S.W. Janse; **Ermelo** 9.30 en 18.30 uur ds. J. Schipper; **Genemuiden** 9.30 en 15.30 uur ds. A. Verschuure; **Goes** 9.30 en 18.00 uur stud. J. Kroon; **Gorinchem** 10.00 en 15.30 uur stud. W. de Jong; **Goudswaard** 15.00 uur ds. H.A. van Zetten; **'s-Gravenpolder** 9.30 en 18.00 uur ds. S. Maljaars; **'s-Gravensande** 9.30 en 15.30 uur ds. C. van Ruitenburg; **Hardinxveld-Giessendam** 15.00 uur ds. H.J. Agteresch; **Hendrik-Ido-Ambacht** 9.00 (H.A.) en 16.00 uur ds. M.H. Schot; **Hilversum** 10.00 en 17.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; **Hoedekenskerke** 10.00 en 14.30 uur ds. J.C. Kriekaart; **Hoogeveen** 19.00 uur ds. A. Schot; **Houten** 19.15 uur ds. W.A. Zondag; **Kampen** (locatie: Bovenkerk) 15.30 uur ds. J. Schipper; **Kamperland** 14.30 uur ds. S. Maljaars; **Kapelle-Biezelingse** 10.00 en 16.30 uur ds. J. IJsselstein; **Katwijk aan Zee**

16.00 uur ds. J. Beens; **Kesteren** 12.30 en 18.30 uur ds. D. de Wit; **Klaaswaal** 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; **Kootwijkerbroek** 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; **Kortgene** 18.30 uur ds. J.C. Kriekaart; **Krabbendijke** 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. P.C. Vlot; **Krimpen aan den IJssel** 9.30 en 16.30 uur ds. J.J. Hoogerbrug; **Kruiningen** 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. G. Hoogerland; **Leerdam** 10.00 en 18.00 uur ds. M.G. van Middendorp; **Leiderdorp** 10.00 en 16.00 uur ds. P. Mulder; **Lelystad** 16.30 uur ds. R. Kattenberg; **Lisse** 10.00 en 16.00 uur ds. J. van Rijswijk; **Meeuwen** 16.00 uur ds. C. Sonneveld; **Middelburg-Centrum** 9.30 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren en 14.00 uur ds. M. Karens; **Middelburg-Zuid** 9.30 en 16.00 uur ds. M. Boersma; **Middelharnis** 9.30 en 18.00 uur ds. G.J.N. Moens; **Mijdrecht** 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; **Naaldwijk** 18.30 uur ds. C. van Ruitenburg; **Nieuworp** (locatie: Coudorp 41) 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. C.J. Meeuse en 14.00 uur ds. H. Brons; **Nieuwe-Tonge** 18.30 uur ds. M. Joosse; **Nieuwer Ter Aa** 15.30 uur ds. A.A. Brugge; **Nieuwerkerk** 9.30 (H.A.) en 15.30 uur ds. M. Blok; **Nijkerk** 9.30 en 18.30 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; **Nunspeet** 9.30 en 15.30 uur ds. A. Schot; **Ooltgensplaat** 18.00 uur ds. M. Blok; **Oostburg** 19.00 uur ds. J. IJsselstein; **Oosterend (Texel)** 16.00 uur ds. A.B. van der Heiden; **Oostvoorne** 15.30 uur ds. A.E. Brijder; **Opheusden** 9.30 en 16.00 uur ds. W. Mouw; **Oppendoes** 10.00 uur (H.D.) ds. G. Heijkamp en 16.00 uur ds. G.W.S. Mulder; **Ouddorp** 9.30 (H.D.) en 18.30 uur ds. G. Pater; **Oude-Tonge** 15.00 uur (H.D.) ds. G.J.N. Moens; **Oudemirdum** 9.30 en 14.30 uur (dovendiensten) ds. W.J. Karels; **Poederloijen** 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. C. Sonneveld; **Poortugaal** 9.30 en 16.00 uur stud. K.L. Blok; **Puttershoek** 10.00 en 15.30 uur ds. G.J. van Aalst; **Rhenen** 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; **Ridderkerk-Slikkerveer** 14.30 uur (H.D.) ds. G.J. Baan; **Rijssen-Noord** 9.30 en 18.30 uur ds. A.T. Huijser; **Rilland-Bath** 9.30 uur ds. C. Harinck en 18.00 uur ds. J.J. Tanis; **Rotterdam-Alexanderpolder** 14.15 uur ds. P.J. de Raaf; **Rotterdam-Centrum** 10.00 uur ds. G. Clements en 18.45 uur ds. J.M. Evers; **Rotterdam-IJsselmonde** 9.30 (H.A.) en 17.00 uur ds. J.M.D. de Heer; **Rotterdam-Zuidwijk** 10.00 (H.A.) en

16.30 uur ds. G.J. Baan; **Sint Annaland** 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. J. de Kok; **Sint Philipsland** 14.30 uur ds. K. Boeder; **Sliedrecht** 18.30 uur stud. W. de Jong; **Soest** 9.30 en 18.30 uur ds. R.T. Michielse; **Spijkenisse** 14.30 uur ds. W.A. Zondag; **Sprang-Capelle** 14.30 uur ds. E. Bakker; **Terneuzen** 10.00 (H.A.) en 16.00 uur ds. J.W. Verweij; **Terwolde-De Vecht** 9.30 (H.A.) en 14.30 uur ds. A. Schreuder; **Tholen** 10.00 uur ds. J.J. Tanis; **Tricht-Geldermalsen** 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. A.A. Brugge; **Urk** 10.00 (H.A.) en 17.00 uur ds. A.J. de Waard; **Utrecht** 16.00 uur ds. W. Harinck; **Veen** 9.30 en 18.00 uur ds. E. Bakker; **Veenendaal** 9.30 uur ds. J. Janse en 16.30 uur ds. B. Labee; **Vlaardingen** 10.00 en 16.30 uur ds. J.M. Evers; **Vlissingen** 9.30 (H.A.) en 16.00 uur ds. H. Brons; **Waarde** 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. L. van der Kuijl; **Wageningen** 15.30 uur ds. F. Mulder; **Werkendam** 10.00 en 18.00 uur ds. H.J. Agteresch; **Westkapelle** 9.30, 14.00 en 18.30 uur ds. W. Silfhout; **Wierden** 9.30 en 18.30 uur ds. S.W. Janse; **Woerden** 10.00 uur ds. W. Harinck en 19.00 uur ds. W. Visscher; **Wolphaartsdijk** 9.30 en 18.30 uur ds. M. Karens en 14.00 uur stud. J. Kroon; **Yerseke** 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; **Zeist** 19.00 uur ds. G.J. Baan; **Zwijndrecht** (locatie: Kerkstraat 10, Hendrik-Ido-Ambacht) 12.00 en 18.30 uur ds. H.E.P. Fortuijn; **Zwolle** 15.00 uur ds. A.T. Huijser.

DINSDAG 25 JUNI 2024

Borssele 19.30 uur ds. G.J. van Aalst; **Dinteloord** 19.30 uur ds. A. Schot; **Ede** 19.30 uur ds. J.B. Huisman; **Marknesse** 19.30 uur ds. G. van Manen; **Nijkerk** 19.30 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; **Oosterland** 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; **Oude-Tonge** 19.30 uur ds. F. Mulder; **Puttershoek** 19.30 uur ds. P. Mulder; **Uddel** 19.30 uur ds. C.A. van Dieren; **Westkapelle** 19.30 uur (voor de GBS) ds. M.T. Al-Chalabi.

WOENSDAG 26 JUNI 2024

Aalst 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; **Berkenwoude** 19.30 uur ds. S.W. Janse; **Brakel** 19.30 uur ds. P.C. Vlot; **Capelle aan den IJssel-West** 19.45 uur ds. A. Schreuder; **De Valk-Wekerom** 19.30 uur ds. B.J. van Boven; **Dordrecht** 19.45 uur ds. W.A. Zondag; **Ermelo** 19.30 uur stud. W. de Jong; **Goudswaard** 19.30

uur ds. D. de Wit; **Hilversum** 19.45 uur (Evangelisatiedienst) ds. J.B. Huisman; **Hoofddorp** 19.45 uur ds. G. van Manen; **Katwijk aan Zee** 19.45 uur ds. W.J. Karels; **Kruiningen** 19.30 uur (voor de GBS) ds. G.P. van Nieuw Amerongen; **Leerdam** 19.30 uur (Tijdrede) ds. C. Hogchem; **Lisse** 19.45 uur ds. W. Visscher; **Meeuwen** 19.30 uur ds. J. van Laar; **Nisse** 19.30 uur ds. M.G. van Middendorp; **Ooltgensplaat** 19.30 uur ds. G. Beens; **Oosterend (Texel)** 19.00 uur ds. A.B. van der Heiden; **Poortvliet** 19.30 uur ds. G. Hoogerland; **Rotterdam-Alexanderpolder** 19.30 uur ds. J.W. Verweij; **Scherpenisse** 19.30 uur (Evangelisatiedienst) ds. E. Bakker; **Soest** 19.30 uur ds. W. Mouw; **Wageningen** 19.30 uur ds. K. Boeder; **Westzaan** 19.30 uur ds. A.J. de Waard.

DONDERDAG 27 JUNI 2024

Aalburg 19.30 uur (voor de zending) ds. J.M.D. de Heer; **Ede** 14.00 uur (huw.bev.) ds. J.B. Huisman; **Hendrik-Ido-Ambacht**

19.00 uur ds. M.H. Schot; **Hoogeveen** 19.30 uur ds. B.J. van Boven; **Klaaswaal** 19.30 uur ds. A. Schot; **Naaldwijk** 19.45 uur ds. G.J.N. Moens; **Nieuwe-Tonge** 19.30 uur ds. A.P. Baaijens; **Nijkerk** 14.00 uur (huw.bev.) ds. G.P. van Nieuw Amerongen; **Oostvoorne** 19.30 uur ds. M. Blok; **Ouddorp** 19.30 uur ds. P. Mulder; **Rhenen** 14.00 uur (huw.bev.) ds. L. van der Kuijl en 19.30 uur (Evangelisatiedienst) ds. A. Verschuure; **Ridderkerk-Slikkerveer** 19.30 uur ds. M. Boersma; **Rijssen-Zuid** 13.30 uur (huw.bev.) ds. S.W. Janse; **Sprang-Capelle** 19.30 uur kand. J. Janse; **Yerseke** 14.30 uur (huw.bev.) ds. C. van Krimpen.

VRIJDAG 28 JUNI 2024

Barneveld-Zuid 15.00 uur (huw.bev.) ds. J. van Laar; **De Valk-Wekerom** 14.00 uur (huw.bev.) ds. B.J. van Boven; **Nieuwdorp** 19.30 uur (Ingebruikname kerkgebouw) ds. L. van der Kuijl; **Rilland-Bath** 14.00 uur (huw.bev.) ds. A. Schot; **Scherpenzeel**

13.45 uur (huw.bev.) ds. J. Beens.

ZATERDAG 29 JUNI 2024

Hardinxveld-Giessendam 14.30 uur (huw.bev.) ds. W.J. Karels.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 23 JUNI 2024

Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 16.30 uur (Bijbeluur) evang. M. Vos; **Breda** (Vriesdongen 1) 10.30 uur; **Emmen** (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; **Leeuwarden** (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 12.00 uur (Bijbeluur) evang. S. de Visser en 16.00 uur; **Merksem** (Jaak de Boeckstraat 21-23) 10.00 en 16.30 uur evang. A. van Setten; **Rotterdam** (Gouwstraat 36b) 14.00 uur evang. M. Rozema; **Scheveningen** (Keizerstraat 177) 14.30 uur evang. M. van Velden; **Tilburg** (Offenbachstraat 105) 10.00 en 16.00 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Advertenties

Vele bliken van medeleven ontvingen wij na het overlijden van mijn innig geliefde man, onze geliefde, zorgzame vader, schoonvader en meelevende groot- en overgrootvader

Evert Pellegrom

Uw warme belangstelling, persoonlijk of schriftelijk, heeft ons bijzonder getroffen. Wij willen u daarvoor hartelijk bedanken.

E.S. Pellegrom - Kardol
Kinderen
Klein- en achterkleinkinderen

Opheusden, juni 2024

Uniek aanbod: prachtig nieuw chalet
14x5 meter op 200 meter grond te koop in Opheusden. Twee slaapkamers. Met erfpacht contract. Info: 06 30673751

Twee ruime **vakantiewoningen** te huur in de mooie Duitse Pfalz. Volop natuur, rust, ruimte. Vooral voor- en naseizoen nog veel mogelijkheden.

Meer info: www.beth-etham.de
of 0049- 6385-9255577 (vaste net)
of 0049-151-57262272 (mobiel met whatsapp) We spreken Nederlands!

Welkom op de Veluwe in Otterlo.

Vanaf nu (vaste) caravan staanplaatsen beschikbaar! En 4 ingerichte 6 persoons tipitenten. Voor meer info: 06-49496227

Medewerkers Huishoudelijke Dienst & Wasserij

Word jij onze nieuwe collega bij De Schutse? Wij zoeken enthousiaste medewerkers voor onze huishoudelijke dienst en wasserij. Geen ervaring of diploma's nodig, alleen je motivatie en gezelligheid! Werk flexibel binnen schooltijden, avonden of zaterdagen.

Je ontvangt een passend salaris, reiskostenvergoeding én krijgt ontwikkelingsmogelijkheden. Je werkt in een hecht en gezellig team en draagt bij aan een schone leefomgeving voor onze cliënten. Interesse? Neem contact op met Mirjam Hardeman via 06 39367589 of mhardeman@deschutse.nu

VAKANTIE in de BETUWE op boerderij-camping DE VIJVERHOF in OMMEREN.

Tevens verhuur accommodaties.
www.campingdevijverhof.nl
0344601973/065708822

GEZINSCAMPING IN FRIESLAND

● Bosrijk gebied tussen de Friese Meren
● Ruime kampeerplekken
● Verkoop & verhuur chalets en safaritenten
● 4x per jaar fietsvakanties
● B&B arrangementen

WWW.DEVERBORGENHOEK.NL

Reformatoische Psychologenpraktijk Nederland biedt identiteit bewuste behandeling en begeleiding aan volwassenen, jongeren en kinderen met psychosociale en psychologische vragen en problemen.

Tevens voor mediation en zakelijke advisering.
Drs. J.C. de Jonge en mw. drs. M.J. de Jonge - Brouwer.

44 R I-straat 2, 4051 AR Ochten
0344 - 667042 of info@rpnederland.nl

www.rpnederland.nl

Prachtige puzzels: Bevrijding 1945 / Watersnoodramp 1953. Tot 1 juli € 22,50, daarna € 24,95. In uw boekhandel en op www.ramshoorn.nl

Aloë Vera Plus (NeoLife) bevordert: de nachtrust, een normale stoelgang. Maagvriendelijk, rustgevend. Voor kinderen, volwassenen en diabeten. Juni-aanb. | Kimmie 0634826766 www.naturalhealthproducts.nl

JOH. DE HEER
toetsen en meer, sinds 1898

UW ORGEL- ÉN PIANO SPECIALIST

www.johdeheer.nl

Leeghwaterstraat 46/47
3364 AE Sliedrecht
Tel.: 0184-419 611

Begrafenisonderneming de Jongh

Voor een waardige en stijlvolle verzorging van alleen begrafenissen

Dag en nacht persoonlijk bereikbaar

Hardinxveld-Giessendam	0184 - 611 154
Waardenburg	0418 - 652 039
Werkendam	0183 - 701 017
Dordrecht e.o.	078 - 641 27 40
Nieuw-Lekkerland	0184 - 683 838

info@begrafenisondernemingdejongh.nl
www.begrafenisondernemingdejongh.nl

Praktijk den Uijl

- ☛ HULPVERLENING
- ☛ COACHING
- ☛ TRAINING
- ☛ TOERUSTING

Nieuwerkerk aan den IJssel | Barneveld | Yerseke
T 0107 411 411 | E info@praktijkdenuijl.nl
| www.praktijkdenuijl.nl

Veelal vergoed door ziektekostenverzekeraars

GORINCHEM - Grote Kerk
Zaterdag 22 juni 2024
Psalmzangavond met bovenstemgr.
Spreker: ds. A. Verschuure
Organist: Arthur de Jong
Aanvang: 19.00 uur
Collecte t.b.v. Adullam en De Schutse Verkoopafels aanwezig - opbrengst beide doelen | Toegang vrij - Welkom!

Begrafenisonderneming
Treur

tel. 030 692 42 58
06 573 156 89
info@begrafenisondernemingtreur.nl

begrafenisondernemingtreur.nl

BROUWER
PSYCHOLOGEN

Psychologische hulp voor kinderen en volwassenen

Brouwer Psychologen geeft hulp aan kinderen, jongeren en volwassenen bij psychische klachten en in moeilijke situaties. Dat doen we vanuit onze christelijke identiteit, al ruim 30 jaar. Wij bieden o.a.:

- behandeling en begeleiding
- psychologisch onderzoek

Dit doen we ook voor mensen met een verstandelijke beperking.

Kijk op www.brouwerpsychologen.nl.
Of bel **0180 - 426955**

Ridderkerk, Barneveld, Geldermalsen en Apeldoorn (nieuw)

begrafenisverzorging
Den Hollander

- Alleen begrafenissen
- Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst rouwcentrum of thuis met koeling
- Dag en nacht bereikbaar

☎ 010 - 460 05 09
✉ info@tdenh.nl
🌐 www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

Boek jouw ideale vakantie!
www.diskoffer.nl
vakanties met zondagsrust

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING
P.H. VAN DER LEER
Veenendaal Rhenen

Voor een persoonlijke en betrokken begeleiding bij het verzorgen van alleen begrafenissen

P.H. van der Leer

T 0318 - 526641 E info@phvanderleer.nl
M 06 - 46376232 W www.phvanderleer.nl

Jonge vrouw zoekt geschikte woonruimte omgeving Ermelo.
Tel. 0618118304.

Stichting Gemoedsbezwaarden tegen Verzekeringen

De Stichting Gemoedsbezwaarden tegen Verzekeringen heeft als doel individuele en collectieve voorlichting geven aan en belangenbehartiging van gemoedsbezwaarden tegen verzekeringen.

Voor € 10,00 per kalenderjaar bent u donateur van de stichting en steunt u haar werk. U krijgt dan de door de stichting opgestelde praktische en principiële brochures gratis toegezonden. Ook ontvangt u enkele keren per jaar een nieuwsbrief met daarin actuele informatie.

Telefonische vragen en donateuraanmelding tijdens kantooruren:
0488 - 44 91 54, of via e-mail:
voorlichting@gemoedsbezwaarden.nl

Nieuw in de Ablasserwaard!

VERGADEREN | OVERNACHTEN | GENIETEN

0183 - 741 030
WWW.MARIAHOEVE-HOORNAAR.NL

DE BOODSCHAP VAN GOD

*Bijbelverhalen
voor jou!*

€24,50

Nieuwe
kinderbijbel
van Jos Kardol

Inhoud

- 10 hoofdstukken, 30 verhalen OT
- 10 hoofdstukken, 30 verhalen NT
- 422 pagina's
- honderden handgemaakte illustraties
- tijdlijn van de gehele Bijbel
- 20 Bijbelteksten 'om te onthouden'
- 20 x 5 eenvoudige opdrachten
- 20 x 3 gespreksvragen

Geschreven voor kinderen
die de Bijbel nog niet kennen.
Maar pakkend voor iedereen!

Uitgave
van EVGG

Bestellen? Ga naar:

www.deboodschapvangod.nl

GOUDSE PASTORIE TE HUUR

In verband met het naderend vertrek van Ds. G. Clements uit Gouda is de Goudse pastorie te huur.

- vanaf eind augustus
- voor PABO studenten, of pas afgestudeerde PABO studenten
- gedacht wordt aan een groep van ca vijf tot zeven studenten
- ook verpleegkundigen uit het GHZ kunnen reageren
- de pastorie bevat twee badkamers en is gelegen aan een mooie laan in Gouda, op loopafstand van Driestar Hogeschool.

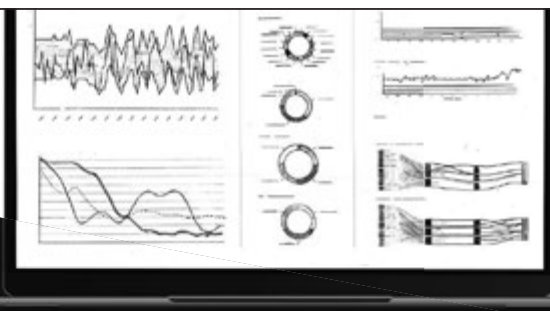
Heb je belangstelling, neem dan contact op via gh.pas@gergengouda.nl of stuur een Whatsapp-bericht naar **06-24898686**.

DE KOSTUUMSPECIALIST

De grootste in ambtskostuums, zakelijke (maat)pakken én trouwkostuums. We adviseren u graag persoonlijk (desgewenst op afspraak), van harte welkom!

Bergambacht | Veenendaal | [f](#) [@](#) [p](#) [in](#) speksnijder.nl

SPEKSNIJDER
mode met aandacht

WIJ ZOEKEN EEN

Sales Specialist

Wij zoeken een gedreven Sales Specialist met passie voor acquisitie, relatiebeheer, productontwikkeling en marketing in sensortechniek, bodemdata en boomgroeiplaatsen. Sluit je aan bij ons team en draag bij aan het bevorderen van gezonde bomen en groeiplaatsen!

MEER WETEN OF SOLLICITEREN?

INFO@GREENDMS.NL | 06- 23275484
GREENDMS.NL | OCHTEN

GREENDMS
DATA MEASURING SYSTEM

Steunfonds Israël verspreidt het Evangelie en de kennis van de gereformeerde leer in Israël. Zij richt zich op de jonge generatie van de Messiasbelijdende gemeenten volgens de drieslag school-gezin-kerk

Om ons werk in goede banen te leiden zoeken wij een

Directeur

(minimaal 0.2 FTE)

Wij zoeken een kartrekker die:

- liefde heeft voor het Joodse volk
- behoort tot de gereformeerde gezindte
- goed contacten kan leggen
- proactief, zelfstandig, ondernemend en flexibel is
- goed kan plannen en organiseren

Kijk voor de volledige vacaturetekst op www.steunfondsisrael.nl/actueel/vacatures/

VAN DER WILT
RAAMDECORATIE

UW ADVISEUR

AAN HUIS

☎ 06 - 36 29 43 14
🌐 wiltraamdecoratie.nl

5-pers. chalet op rustig, kleinschalig park te Ouddorp, weg van drukke strandparken. Beschikbaarheid, huurtarief, foto's e.d. zie onze website www.vakantieouddorpbijzee.nl

Bruinisse: Boek nu uw vakantie op onze gezellige camping! Safaritent/stacaravan/kamperen. Kijk op www.dewelblok.nl Tel. 0111-482523

VAN MANEN
kerkinterieurs

WWW.KERKINTERIEURS.NL

HEEREN VAN OPHEUSDEN

AMBTSKLEDING

MAATKOSTUUMS

TROUWKOSTUUMS

GELEGENHEIDSKLEDING

AFSPRAAK MAKEN?

We bieden de mogelijkheid voor een afspraak in de avonduren of voor bezoek bij u aan huis.

HEERENVANOPHEUSDEN.NL | 0488 42 96 90 | INFO@HEERENVANOPHEUSDEN.NL

BURGEMEESTER LODDERSTRAAT 38 | 4043 KM | OPHEUSDEN

Word ook de baas over jouw **stress & onrust**. Met garantie op resultaat!

Heb jij genoeg van onrust, stress, spanning, gejaagdheid, angst, paniek, somberheid enzovoorts?

&

Ben jij op zoek naar ontspanning, rust in je hoofd en weer lekker in je vel zitten?

„Jaten we de oorzaak aanpakken in plaats van de symptomen“

Albert van den Broeg
www.ab-coaching.net
0625081102

De specialist in het milieubewust isoleren van uw woning

PROFIJT ISOLATIE

Energijstraat 7 7461 TZ RIJSSEN Tel: 0548 546055

Vloerisolatie
Spouwisolatie
Dakisolatie
Gevelisolatie

Profiteer nu!! landelijke subsidie

www.profijtisolatie.nl

Stolk Orgels

- huiskamerorgels
- kerk- en zaalorgels
- maatwerk
- verhuur
- reparatie
- onderhoud

Nieuwerkerk a/d IJssel • Vrijheidslaan 55
Krabbendijke • Oostpolderweg 1s
0180 31 56 52 • www.stolkorgels.nl

Welkom terug op ons bungalowpark!

De Verrassing
Bungalowpark

AL 65 JAAR
VERRASSEND OP TEXEL

www.deverrassing.nl
0222 318906

kina
begrafenisverzorging

D.W. Schipper
010-458 31 12
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

buitenpraktijk Mark.

Buiten is er ruimte.
Ruimte voor gesprek, ruimte voor jou.

Psychosociaal therapeut
mark@buitenpraktijkmark.nl

+31 (0)6 53 29 69 57
buitenpraktijkmark.nl

Hoornbeek
Leren voor het leven

“Op school heerst een ontspannen, veilige sfeer. Dat vind ik echt motiverend”
Anja Adams, zij-instromer en docent Verpleegkunde

Ook bij ons werken?

- Docent Verpleegkunde
Amersfoort, Rotterdam
- Docent Nederlands
Amersfoort, Goes, Rotterdam
- Docent Godsdienst
Kampen, Rotterdam

Ondersteunend

- Officemanager Marketing & Communicatie
Amersfoort
- Secretaresse Onderwijs & Kwaliteit
Amersfoort
- Conciërge
Goes
- Onderwijsassistenten
Rotterdam

Bekijk alle vacatures!

www.werkenbijhoornbeek.nl

Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. B. Labee
Redacteurs: ds. G.J. van Aalst, J. van 't Hul, ds. G.W.S. Mulder

Redactiesecretaris: J. van 't Hul

Bijdragen van medewerkers, boeken ter recensie en vragen voor de rubriek 'Vraag en antwoord' naar:

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-513597
E b.labee@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk), berichten en meditaties:

J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 0651-622260
E jvthul@kliksafe.nl

Aanlevertijd van kerknieuws en berichten: uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk:

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening, Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

Advertenties en familieberichten aan Verloop drukkerij:

Ohmweg 31, 2952 BD Alblasterdam
T 078-6912899
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag vóór de week van verschijning aangeleverd te zijn. Rouwadvertenties uiterlijk maandag-morgen 9 uur.

Advertenties € 1,90 per mm.
Familieberichten € 0,45 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

Betalingen abonnementsgelden:

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v.
De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementenprijzen:

voor Nederland: € 15,50 per halfjaar
voor het buitenland*: € 150,00 per jaar
* afwijkend tarief voor: Canada: \$ 165, USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika:

A.C. Kieboom
12093 Sprinkle Road
Vicksburg, MI 49097
T. 001 269 720 3533
E. saambinder.noordamerika@gmail.com

Enkele handige websites

Gereformeerde Gemeenten:
Algemeen: www.gergeminfo.nl
(doorklikken naar diverse deputaatschappen)
De Saambinder: www.desaambinder.nl
Adviesplein gemeente en gezin:
www.gemeenteengezin.nl
Studenten: www.werkgroepstudenten.nl
Jeugdbond: www.jbgg.nl

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden bijdragen, kerknieuws, berichten en advertenties zonder overleg aan te passen, in te korten of zonder opgave van reden niet te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

04

Een dominee in de gevangenis

Het échte geluk

Moeder Ledeboer heeft 's avonds aan haar man verteld dat Lambertus zo graag dominee wil worden. Zelf heeft ze weleens een stille hoop. Als ze ziet hoe eerbiedig hij altijd is tijdens het Bijbellesen en bidden... Haar man heeft gezegd dat Lambertus geen handelsman is. Daar is hij veel te zwak. Het is waar, Lambertus is niet sterk, maar dat wil nog niet zeggen dat God hem niet in Zijn dienst zou kunnen gebruiken!

Vader Ledeboer staat op.

'Kom, Ant,' zegt hij, 'het is niet zo vroeg meer, en ik moet nog een paar brieven in orde maken. Dan wordt het bedtijd.'

Terwijl hij plaatsneemt achter de mahoniehouten secretaire, staart moeder naar de lichtjes van de kristallen lamp.

Wat hebben ze het goed. De Heere heeft hun veel rijkdom gegeven. Beide ouders - zowel die van haar man als haar eigen ouders - stammen uit een voornaam en deftig geslacht. Haar man Bernardus heeft zijn lakenhandel tot grote bloei mogen brengen. Bovendien heeft de Heere hen rijk gezegend met tien kinderen, van wie er nog acht in leven zijn. Ontroerd denkt ze aan hun eerste kindje. Het mocht maar vier jaar oud worden. Elf jaar geleden, in het jaar dat Lambertus is geboren, is hun dochter Wilhelmina gestorven aan roodvonk. Zij was nog maar achttien jaar oud. Nachten heeft haar man Bernardus gewaakt aan haar ziekbed. Haar laatste woorden waren: 'Vader, nu kunt u mij niet meer troosten, nu moet de Heere Jezus mij troosten...' Moeder Ledeboer krijgt een brok in haar keel. 'Dáár komt het toch maar op aan', zegt ze in zichzelf. 'Alle rijkdom, eer en voorspoed moeten we toch eenmaal achterlaten.'

Wat hun Wilhelmina mocht hebben, gunt ze ál haar kinderen.

Wanneer ze samen met haar man de dag besluit, smeekt ze: 'Heere, wilt U voor onze kinderen zorgen? Mogen ze allen dát geluk van U ontvangen? En mag Lambertus toch eenmaal Uw dienstknecht zijn...' ♦

Op de snelweg naar de eeuwigheid

Met een auto,
vol vakantiespullen,
draaien we de snelweg op.
Het vakantieadres hebben we
ingetikt in de routepanner.

Zo hard als toegestaan is, rijden we over de snelweg. We volgen, zonder nadenken, de routepanner. 'Neem de volgende afslag'. We vervolgen onze reis over een andere snelweg. De witte pijlen van de routepanner wijzen omhoog. De stem zegt: 'Blijf de weg volgen'. We zitten op de goede weg! Na paar uur rijden zijn we moe. Even parkeren, uitrusten en dan snel weer verder. Na een voorspoedige rit horen we: 'U hebt uw bestemming bereikt!'

Naar welke bestemming reis jij? Vanaf dat je geboren bent, reis je naar de eeuwigheid. Wat is jouw eeuwige bestemming? Eeuwig bij de Heere of eeuwig bij de duivel? Er zijn veel routeplanners die jou de weg willen wijzen naar de duivel, maar er bestaat maar één Routeplanner die je de weg naar de Heere kan wijzen. Als jij een Bijbel hebt, dan heb je deze Routeplanner al in je bezit. Doe deze Routeplanner open en lees erin. Hierin staat hoe je de weg naar de Heere kunt vinden. Luister naar de preek, dan hoor je de stem van de Heere. Hij legt uit hoe je bij Hem kunt komen! En vraag maar net als Thomas: 'Hoe kunnen wij de weg weten?' Jezus antwoordde: 'Ik ben de Weg, en de Waarheid, en het Leven!' (Joh 14: 6).

Over een paar weken begint de zomervakantie. Tijd om even uit te rusten. Even parkeren en nadenken over jouw reis op de snelweg naar de eeuwigheid! Maar nog beter is het om vandaag hiermee te beginnen, want je weet niet hoe snel jij op je eeuwige bestemming komt. ♦

Leestip: Johannes 14 vers 1-14

Vraag ^{en} antwoord

door
ds. Labee

Eerbaar gewaad

Wat stralen wij met onze kleding uit naar de buitenwereld? Is het nog geloofwaardig om te zeggen 'christen' te zijn met zoveel schaamteloosheid in ons uiterlijk?

(Ont)kleding

Er ligt een verzameling aan vragen rond 'eerbare kleding' voor ons waarop we willen reageren. Opmerkelijk overigens dat deze vragen afkomstig zijn van jongeren en ouderen, mannen en vrouwen. En dat ze allemaal hun diepe bezorgdheid en soms verontwaardiging uitspreken over het 'kleedgedrag' van ons volksdeel doordeweeks en zelfs in Gods huis.

Onlangs sprak een voorganger van een multiculturele gemeente in Rotterdam uit dat veel christenen een wereldgelijkvormige kledingtrend zonder meer geaccepteerd hebben. Ook liet deze voorganger weten dat zijn indruk was dat veel vrouwen er zich niet van bewust zijn wat een onkuise kledingstijl met mannen doet. En, helaas is dit herkenbaar in onze gemeenten, 'door de culturele conditionering is het schaamtegevoel weggepoetst'.

Dat deze zaken alle eeuwen door een punt van zorg zijn geweest, is duidelijk als we de Bijbel wat kennen. Naast voorbeelden van goddeloosheid, die vrijwel altijd verbonden zijn met zedeloosheid, is de oproep van de apostel Paulus duidelijk: 'Desgelijks ook dat de vrouwen in een eerbaar gewaad met schaamte en matigheid zichzelf versieren, niet in vlechtingen des haars, of goud, of parelen, of kostelijke kleding. Maar (hetwelk den vrouwen betaamt die de godvruchtigheid belijden) door goede werken' (1 Tim. 2:9,10). Een mooie kanttekening (23) voegen we daarbij: 'Niet allerlei vlechting des haars of aandoen van goud of parelen worden hier verboden, gelijk te zien is Gen. 24:22, 53; Ex. 35:22; Spr. 31:22; Luk. 15:22, maar die strekken tot hovaardij, lichtvaardigheid, onmatigheid, of ergerlijke oppronkingen van de lichamen der vrouwen tegen of boven haar staat en beroep'.

In de Efezebrief (5:26,27) worden de mannen gewezen op het liefhebben van hun vrouwen, 'gelijk ook Christus de gemeente liefgehad heeft'. Bij het vervolg, 'opdat Hij haar heiligen zou',

lezen we in kanttekening 35: 'Dat is, afzonderen zou van alle wereldse mensen, en Zich alleen toe-eigenen. Waarmede de apostel te kennen geeft dat ook de mannen hun vrouwen heiligelijk tot zich moeten nemen, en van alle wereldse wulpsheden en schandvlekken vrijhouden'.

Als iets van deze ware Godsvreze ons hart gaat bezetten, dragen vrouwen geen mannenkleding en zijn onder andere afzakbroeken voor mannen en korte rokken voor vrouwen geen discussiepunten meer.

Bekleding

Onze kleding is uiteindelijk geschonken vanwege Gods goedertierenheid. Naakte en ontblote mensen moesten bedekt en beschermd worden om onder het aangezicht van een heilig God te kunnen leven. Vóórdat Adam en Eva het paradijs uit moesten, lezen we: 'En de HEERE God maakte voor Adam en zijn vrouw rokken van vellen en toog ze hun aan' (Gen.3:21). Naar Gods inzet zal dat mannelijk en vrouwelijk geweest zijn en eerbare bekleding. Iets van het 'geheim' heeft het eerste mensenpaar wellicht ook verstaan. Daar zijn de eerste dieren om onze zonden gedood. Daar heeft het eerste bloed gevloeid. Daar is de komende Christus aangewezen, Die in de volheid van de tijd - geheel ontkleed - gehangen zou worden aan een vloekhout.

Lezer(es), God geve wedergeboorte en bekering. Dan zullen we gepaste kleding dragen op reis door de tijd naar de eeuwigheid. Uiterlijk naar de eis van Gods Woord, allereerst geestelijk met het 'kleed van Christus' gerechtigheid'. En bij tijden mag de belofte uit Openbaring 3 vers 5 glanzen: 'Die overwint, die zal bekleed worden met witte klederen; en Ik zal zijn naam geenszins uitdoen uit het boek des levens, en Ik zal zijn naam belijden voor Mijn Vader en voor Zijn engelen'. ♦

► Heb jij/hebt u ook een vraag?

Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt -zo mogelijk- altijd een reactie. Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder. Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.